

The Effect of Open Peer Review on Reviewers' Behavior: A Scope Review

Nadia Hadji-Azizi

Masters in Knowledge and Information Science;
Iranian Research Institute for Information and Technology
(IranDoc); Tehran, Iran Email: hajiazizi@irandoc.ac.ir

Received: 11, Nov. 2020 Accepted: 07, Nov. 2022

Abstract: The role of article publishing in academic and professional promotion is unprecedentedly increasing worldwide and researchers demand more transparency in the process of reviewing articles. Emergence of the Open Science movement led to the implementation of a new model of peer review called "Open Peer Review"(OPR) in some journals. OPR is based on the values of "openness" and "transparency". The most obvious feature of OPR is reviewers' open identity and open report. These characteristics have influenced the reviewers' behavior and the present study was conducted with the aim of identifying them. This study has been conducted in a scope review method based on the six-step framework by 'Levace et al'. After determining the purpose and questions of the research, 21 articles were selected, and the data were extracted, categorized and analyzed.

The review revealed that, behaviors such as willingness to review, the review quality; time duration; bias towards issues such as gender, country, etc.; recommendation; the tone and volume of the review report, and requesting authors to cite their earlier works have been identified. "Quality", "recommendation", "bias", and "review time" were the most frequent behaviors studied, respectively. The identified behaviors were influenced by the characteristics of the open identity and open report. Eventually, OPR has been effective in increasing negative behaviors such as reducing the tendency to review, bias, asking authors for citing their works, and increasing the time of review. However, it had not a negative effect on the review quality, the tone and volume of the review report, and sometimes it has improved them.

Keywords: Open Peer Review (OPR), Reviewer Behavior, Open Identity, Open Review Report, Open Science

Iranian Journal of
**Information
Processing and
Management**

Iranian Research Institute
for Information Science and Technology
(IranDoc)

ISSN 2251-8223

eISSN 2251-8231

Indexed by SCOPUS, ISC, & LISTA

Vol. 39 | No. 1 | pp. 293-332

Autumn 2023

<https://doi.org/jipm.39.1>

تأثیر داوری باز بر رفتار داوران

(مرور مفهومی)

نادیا حاجی عزیزی

کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی؛
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)؛
تهران، ایران | hajjazizi@irandoc.ac.ir

دریافت: ۱۳۹۹/۰۸/۲۱ | پذیرش: ۱۴۰۱/۰۸/۱۶ | مقاله برای اصلاح به مدت ۱۸ ماه نزد پدیدآور بوده است.

نشریه علمی | رتبه بین‌المللی
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
(ایرانداک)

شاپا (چاپی) ۸۲۲۳-۲۲۵۱

شاپا (الکترونیکی) ۸۲۳۱-۲۲۵۱

نمایه در SCOPUS و ISC، LISTA و
ijpm.irandoc.ac.ir

دوره ۳۹ | شماره ۱ | صص ۲۹۳-۳۳۲

پاییز ۱۴۰۲

<https://doi.org/ijpm.39.1>

چکیده: انتشار مقاله در ارتقای علمی و حرفه‌ای، نسبت به گذشته اهمیت بیشتری یافته و پژوهشگران خواستار شفافیت بیشتری در فرایند داوری مقاله‌ها هستند. از همین رو، نوعی از داوری با نام «داوری باز» پدیدار شد که با اثرپذیری از علم باز، بر ارزش‌هایی چون «آشکاری» و «شفافیت»، استوار است و بارزترین ویژگی آن، هویت آشکار داوران و انتشار گزارش داوری آن‌هاست. این ویژگی‌ها، تأثیرهایی بر رفتار داوران دارند که مطالعه حاضر، با هدف شناسایی آن‌ها صورت گرفته است.

این مطالعه از روش مرور مفهومی و بر پایه چارچوب شش-مرحله‌ای «لواک و همکاران» بهره گرفته است و طی آن، پس از تعیین هدف و پرسش‌های پژوهش، ۲۱ مقاله انتخاب، و داده‌های آن‌ها استخراج، دسته‌بندی و تحلیل شدند.

در این مطالعه رفتارهایی مانند تمایل افراد به داوری؛ کیفیت انجام داوری؛ مدت‌زمان انجام داوری؛ سوگیری نسبت به مسائلی چون جنسیت، کشور، و...؛ قضاوت نهایی (توصیه)؛ نگارش گزارش داوری (لحن و حجم گزارش داوری)؛ و درخواست از نویسندگان برای استناد به آثار خود شناسایی شده‌اند. «کیفیت انجام داوری»، «توصیه داوری»، «سوگیری»، و «زمان انجام داوری»، به ترتیب پرتکرارترین رفتارهای مطالعه‌شده بودند و رفتارهای شناسایی شده از ویژگی‌های هویت آشکار و انتشار گزارش داوری تأثیر گرفته بودند. داوری باز، هرچند در افزایش رفتارهای منفی مانند کاهش تمایل به داوری، سوگیری، درخواست داوران برای استناد به آثار، و افزایش زمان انجام داوری اثرگذار بود، اما بر کیفیت داوری، لحن و حجم گزارش داوری، اثر منفی نداشته و گاهی آن‌ها را بهبود داده است.

کلیدواژه‌ها: داوری باز، رفتار داوری، هویت آشکار، انتشار گزارش داوری، علم باز

۱. مقدمه و بیان مسئله

بیش از یک قرن است که از داوری به‌عنوان فرایندی برای ارزیابی و کنترل محتوای علمی نشریه‌های علمی استفاده می‌شود (Tracz & Lawrence 2016; Batagelj, Frelimo & Squazzoni 2017). ابتدا، گمان بر این بود که داوری باید فرایندی محرمانه باشد، تا قضاوت افراد درباره محتوای علمی مقاله‌های دیگران اعتبار بیشتری داشته باشد. از همین رو، مدل «دوسوکور»^۱، از رایج‌ترین مدل‌های شیوه سنتی داوری به کار گرفته شد تا با حفظ محرمانگی هویت داوران و نویسندگان تلاش شود ارزیابی مقاله‌ها به درستی انجام گیرد. برخی همچون (Teixeira da Silva (2019); Manchikanti et al. (2015); Smith (2006) هنوز این شیوه را بهترین نظام قابل اجرا در نشر علمی می‌دانند و معتقدند که تاکنون جایگزین شایسته‌ای برای آن پدید نیامده است.

تولید مقاله در ارتقای حرفه‌ای و تحصیلی و در فضایی رقابتی، مانند گرفتن کمک‌تحصیلی‌ها نقش بسیار مهم‌تری از گذشته پیدا کرده است. از همین رو، بخش بزرگی از جامعه علمی می‌خواهند از شفافیت بیشتر چگونگی ارزیابی و داوری محتوای علمی آثار، و همین‌طور عادلانه و منصفانه بودن قضاوت‌ها اطمینان یابند (Bravo et al. 2019). برای پاسخ به این نیاز، «داوری باز»، به‌عنوان مدل دیگری از داوری در برخی نشریه‌های علمی به کار گرفته شد که تلاش داشتند به‌جای محرمانگی، اصول شفافیت و آشکار را به کار بندند.

درباره داوری باز، مانند هر پدیده نوظهور دیگری، دیدگاه‌های متفاوتی ابراز شده است و هنوز جای بحث و پژوهش بسیار دارد. مهم‌ترین چالش‌های مطرح‌شده درباره به‌کارگیری آن، به رفتار داوران در فضای داوری باز اشاره دارد که بررسی آن‌ها موضوع بررسی‌های پیمایشی شد که کوشش می‌کردند تأثیر داوری باز را روی رفتار داوران بررسی کنند. در واقع، داوران به‌عنوان مهم‌ترین عامل نظام داوری نقش مهمی در پیشبرد اهداف هر مدل داوری دارند و نگرش و عمل آن‌ها بسیار تأثیرگذار است. با وجود این، پژوهشی که به‌صورت جامع تأثیر(های) داوری باز را روی رفتار داوران بررسی کند، یافت نشد. از همین رو، این مقاله در پی آن است که با انجام مطالعه مرور مفهومی، با بررسی مروری پژوهش‌های اصیل، اثر داوری باز را روی رفتار داوران نشریه‌های علمی نشان داده

1. double-blind review

و به این پرسش‌ها پاسخ دهد:

۱. در پژوهش‌های انجام‌شده، چه نوعی از رفتار داوران در داوری باز بررسی شده‌اند؟
۲. کدام رفتارهای داوران در داوری باز، بیشتر مطالعه شده‌اند؟
۳. داوری باز بر رفتارهای شناسایی شده چه تأثیری گذاشته است؟
۴. رفتارهای اثرپذیرفته داوران، از کدام‌یک از ویژگی‌های داوری باز ناشی شده‌اند؟

هدف نهایی این مقاله، مرور مطالعه‌های انجام‌شده درباره رفتارهای داوری در نظام داوری باز و نشان دادن شکاف‌های پژوهشی برای انجام پژوهش‌های آینده است.

داوری باز

داوری باز پس از ظهور «علم باز» پدید آمد که جنبشی با هدف شفافیت بخشیدن به همه مراحل پژوهش و نشر علمی و از بین بردن موانع به اشتراک‌گذاری همه داده‌های علمی است. تعریف‌های بسیاری از علم باز ارائه شده است، از جمله، «کمسیون اروپا»، آن را رویکردی جدید در فرایند علمی توصیف می‌کند که بر تسریع توزیع دانش از طریق فناوری دیجیتال تأکید می‌کند (European Commission 2019). «کالکزیک» نیز بر ایند تعاریف ارائه‌شده از علم باز را اصطلاح اعمی می‌داند که به همه اقدام‌های اجتماعی و علمی اطلاق می‌شوند و بر پایه اصول شفافیت و «آشکاری»^۱ و با استفاده از فناوری‌های نوین ارتباطی پایه‌گذاری شده‌اند (مانند دسترسی آزاد، منبع باز، آرشیوسازی باز، داده باز) (Kulczycki 2016). همه آن‌ها دسترسی افراد به داده‌های علمی را آسان‌تر می‌سازند. به‌جز دسترسی، علم باز بر شیوه کنترل و ارزیابی محتوای علمی هم اثرگذار بود و زمانی که شفافیت در داوری، مسئله ضروری جامعه علمی شد، مدل‌های جدید و نوظهوری بر پایه ارزش‌های علم باز از داوری پدید آمدند که بیشتر آن‌ها به دنبال ارزش‌هایی چون آشکاری و شفافیت بودند تا ضمن همگامی با علم باز، به‌واسطه ظهور فناوری‌های نوین بر چالش‌های داوری سنتی نیز فایز آیند. این نوع داوری اغلب با عنوان «داوری باز» خوانده می‌شود. این همگامی تا آنجا پیش رفت که داوری باز را حتی عنصر اصلی و نهایی در علم باز هم خوانده‌اند (Wang et al. 2016).

از داوری باز هنوز تعریفی جهانی پیشنهاد نشده است. هرچند در «جی‌میر» یا «نشریه

پژوهش‌های اینترنتی پزشکی^۱، منظور از باز بودن داوری، «شفافیت» یا آشکار بودن هویت داوران، و امکان «مشارکت» همه افرادی تعریف شده است که تمایل به داوری اثری دارند (JMIR publications 2021)، با این حال، بیشتر به نام بردن ویژگی‌های داوری باز اکتفا می‌شود تا تعریف آن. به عنوان نمونه، «فورد» به این نکته می‌پردازد که «در این نوع داوری هویت داوران و نویسندگان برای یکدیگر در همه مراحل داوری و انتشار آشکار است» (Ford 2015). وی در اثر خود، هشت ویژگی مهم مشترک داوری باز را بیان می‌کند: امضای گزارش داوری از سوی داور، هویت آشکار داوران و نویسندگان برای یکدیگر، مشارکت سردبیر در انتخاب مقالات و تصمیم‌گیری نهایی، شفاف و آشکار بودن هویت داوران و نویسندگان برای جامعه علم، «جمع‌سپاری»^۲ یا امکان ارسال نظر همه اعضای جامعه علمی درباره مقاله، داوری پیش از انتشار، داوری همزمان با انتشار مقاله، و داوری پس از انتشار (Ford 2013). پس از آن، «روس - هل اور» درباره چستی داوری باز، ویژگی‌های این نوع داوری را نام برد: هویت آشکار نویسندگان و داوران برای یکدیگر^۳، انتشار گزارش داوری در کنار مقاله^۴، مشارکت آزاد همه افراد در فرایند داوری^۵، تعامل آزاد میان داور و نویسنده^۶، انتشار مقاله‌ها پیش از داوری در وبگاه نشریه^۷، امکان کامنت‌گذاری در فایل نهایی^۸، پلتفرم باز^۹ که می‌تواند سرویس‌هایی باشند که از سوی شرکت‌هایی به منظور ارائه خدمات داوری ارائه می‌شوند، مانند «پابلونز»^{۱۰} و «رابریک»^{۱۱} (Ross-Hellauer 2017).

به نظر می‌رسد که بیان این ویژگی‌ها از سوی «روس - هل اور» از جامعیت بیشتری برخوردار باشد. او با روش مرور نظامند، ۱۲۲ مقاله را در موضوع داوری باز بررسی و تعریفی فنی ارائه و پیشنهاد کرد که داوری باز به عنوان اصطلاحی اعم برای همه مدل‌های داوری با هدف همگامی با علم باز استفاده شود (ibid). با مرور تعریف‌های گفته شده، شاید بتوان داوری باز را نوعی از داوری متأثر از علم باز تعریف کرد که در حد آرمانی آن، هویت داوران و نویسندگان برای یکدیگر آشکار است و گزارش داوری با نام داور منتشر می‌شود. مقاله در این نوع داوری، موجودی پویا و روبه‌رشد است که اصلاح و بهبود آن همیشه از سوی مخاطبان امکان‌پذیر است.

-
1. Journal of Medical Internet Research (JMIR)	2. crowd-sourced review
3. open Identity	4. open Report
6. open Interaction	7. open pre-review manuscripts
9. open Platforms	10. Publons
	11. RUBRIQ
	5. open Participation
	8. open final-version commenting

داوری باز هر چند هنوز به بلوغ خود نرسیده است، اما در رشته‌های مختلف به ویژه در رشته‌هایی مانند علوم پایه، فنی، مهندسی و پزشکی به کار گرفته می‌شود. نخستین مورد به کارگیری آن در نشریه «فیزیک و شیمی اتمسفری»^۱ در سال ۲۰۰۱، بود (Ford 2015)، و در حال حاضر ۲۰۴ نشریه در «دواج»^۲ (جست‌جو در ۱۶ می ۲۰۲۲) ثبت شده‌اند که دارای فرایند داوری باز هستند و در مقایسه با آمار شش سال پیش که «ونگ» آن را ۷۷ نشریه اعلام کرد (Wang et al. 2017)، شمار نشریه‌هایی با این نوع داوری، رشدی چشمگیر داشته است.

۲. روش پژوهش

این پژوهش از روش «مرور مفهومی»^۳ بهره گرفته که با مرور نظام‌مند متفاوت است. در مرور نظام‌مند، بررسی موضوع‌ها با پرسش‌های مشخص و با در نظر گرفتن معیارهای از پیش تعیین‌شده برای گزینش منابع مطالعاتی با کیفیت صورت می‌گیرد. در مرور مفهومی، مرور گسترده شواهد درباره یک موضوع خاص و بدون ارزیابی کیفیت مطالعه‌های پیشین صورت می‌گیرد و بنابراین، می‌تواند زمینه مناسبی را برای انجام مرورهای نظام‌مند فراهم سازد (رضائیان ۱۳۹۷). روش مرور مفهومی، نخستین بار به شکل مدون و دارای چارچوب، از سوی «آرسکی و آملی»^۴ در سال ۲۰۰۵ پیشنهاد شد. پس از آن، پژوهشگرانی آن را گسترش دادند (ارقامی و شغلی ۱۴۰۰). «لواک، کولوکهون و ابرین» از جمله توسعه‌دهندگان این چارچوب پنج‌مرحله‌ای بودند. اصلی‌ترین تغییر در چارچوب پیشین، در مرحله اختیاری ششم (مشاوره با بهره‌داران) بود. «لواک و همکارانش»، به دلیل انتقادی که درباره ارزیابی مطالعه‌ها داشتند، این مرحله را ضروری (و نه اختیاری) دانستند (Levac, Colquhoun, & O'Brien 2010). بر پایه این چارچوب، فرایندی شش مرحله‌ای برای انجام این پژوهش به شرح زیر دنبال شد:

یک) مشخص کردن هدف پژوهش: هدف پژوهش حاضر، بررسی تأثیر به کار گرفتن نظام داوری باز در نشریه‌های علمی بر رفتار داوران است. برای این منظور، نیاز است رفتارهای به‌روزشده از سوی داوران در فضای داوری باز شناسایی شوند و همین‌طور باید

1. Atmospheric Chemistry and Physics

2. Directory of Open Access Journals

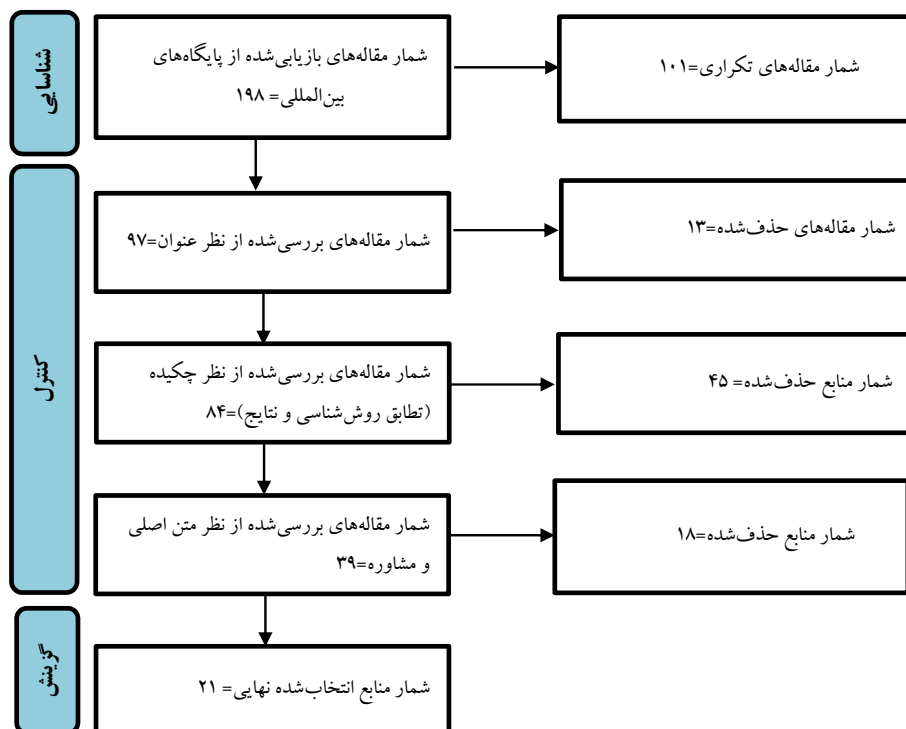
3. scoping review

4. Arksey and O'Malley

مشخص شود که این رفتارها تا چه میزان و تحت تأثیر کدام یک از ویژگی‌های علم باز بروز کرده است.

دو) مشخص کردن مطالعه‌های مرتبط: در این مطالعه به دلیل اینکه درباره رفتار داوران در داوری باز در ایران هنوز پژوهشی انجام نشده است، تنها در پایگاه‌های خارجی انگلیسی جست‌وجو انجام شد که عبارت بودند از «گوگل اسکالر»، «وب‌آوساینس»، و «اسکوپوس». در این پایگاه‌ها، در تاریخ ۱۴ مرداد ۱۴۰۱ (آخرین جست‌وجو)، با استفاده از ترکیبی از کلیدواژه‌های 'unblind'، 'new models of Peer Review'، 'Open Review'، 'Open Peer Review'، 'behavior'، 'transparent review'، 'review' در عنوان، کلیدواژه و چکیده و بدون در نظر گرفتن محدودیت زمانی جست‌وجو انجام شد. مقاله‌ها، تنها مقاله‌های با انتشار قطعی در نشریه‌ها و شمار آن‌ها ۱۹۸ مقاله بود.

سه) انتخاب مطالعه‌ها: در این مرحله، برای حذف منابعی که در راستای هدف پژوهش نیستند باید معیارهای معتبری به کار گرفته شوند. برای این منظور، از «روندنامای پریمما»^۱ استفاده شد که بر پایه آن، مقاله‌های تکراری، مواردی که اساساً مقاله نبودند، روش‌شناسی مقاله‌های پژوهشی را نداشتند، یا موضوع مرتبطی با هدف پژوهش حاضر نداشتند، حذف شدند. مقاله‌های انتخاب‌شده هم دقیقاً به موضوع مصداق‌های رفتار داوران در داوری باز اشاره داشتند، پژوهشی بودند (نه مروری یا سایر نوشته‌های علمی مانند خلاصه گزارش)، و در نشریه‌های علمی معتبر منتشر شده بودند. به دلیل اینکه باید تأثیر داوری باز بر رفتار داوران بررسی می‌شد، بیشتر مقاله‌هایی که حالت مقایسه‌ای میان داوری سنتی و داوری باز را داشتند، انتخاب شدند. به این ترتیب، پس از حذف ۱۰۱ عنوان تکراری، ۹۷ مقاله شناسایی شدند که ۱۳ عنوان، به دلیل عنوان نامرتبط حذف شدند. ۴۵ مقاله هم پس از بررسی چکیده، و ۱۸ مقاله هم پس از بررسی متن کامل و مشاوره (شرح در گام شش) حذف شدند و در نهایت، ۲۱ مقاله انتخاب قطعی شدند. در نمودار یک، گام‌های گفته‌شده برای گزینش مقاله بر پایه روندنامای «پریمما» آمده است.

نمودار ۱. گام‌های انتخاب منابع اطلاعاتی بر پایه روندنمای پریزما

چهار) استخراج داده‌ها: برای استخراج داده از مطالعه‌های انتخاب‌شده، نیاز است نمایی از آن‌ها نمایش داده شود تا متغیرهای استخراج‌شده برای پاسخ پرسش‌های پژوهش نشان داده شود (Levac, Colquhoun, & O'Brien 2010). در راستای هدف پژوهش، بررسی دقیقی از منابع گزینش شده انجام، و داده‌های مورد نیاز شناسایی شد. این داده‌ها که شرح آن در پیوست یک آمده، شامل جدولی دارای اطلاعاتی درباره نویسنده، سال، هدف(ها)، روش پژوهش، جامعه آماری، نتایج، و مهم‌ترین ستون این جدول، نوع رفتار بررسی شده همراه با نام هر یک از ویژگی‌های داوری باز را دربردارد که در بروز رفتار بررسی شده، مؤثر تشخیص داده شدند.

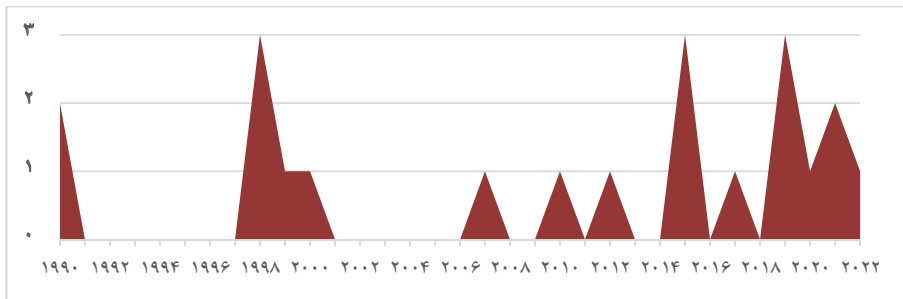
پنج) جمع‌آوری، خلاصه، و گزارش: در این گام، سه مرحله در نظر گرفته شده است: تحلیل داده‌ها، گزارش کردن نتایج، و معنابخشی به نتایج. تحلیل شامل خلاصه آماری از مطالعه‌های انجام‌شده و تحلیل موضوعی یافته‌هاست (ibid). این مرحله در بخش یافته‌ها

خواهد آمد.

شش) مشاوره: نوع رفتارها و ویژگی‌های استخراج‌شده برای یک نفر از سردبیران باتجربه ارسال شد که در این مرحله، یک مطالعه حذف و به ۲۱ مطالعه رسید.

۳. یافته‌های پژوهش

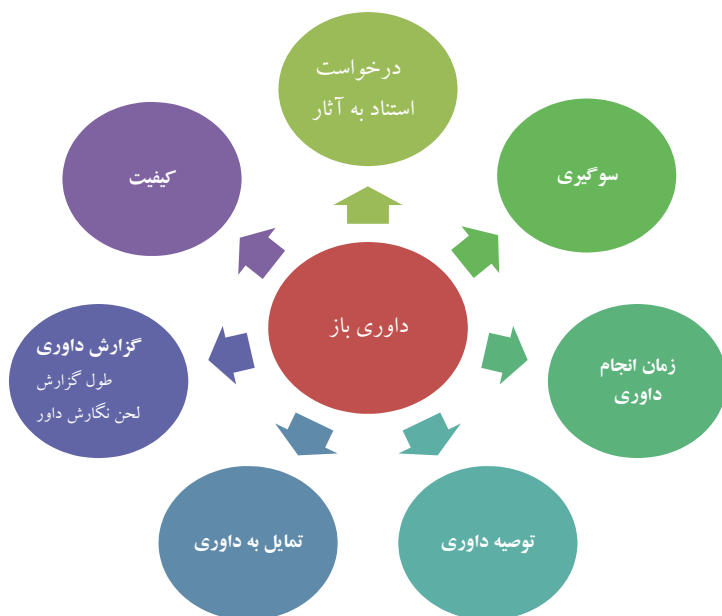
یافته‌ها نشان می‌دهد که مطالعه رفتار داوران در داوری باز، از سال ۱۹۹۰ آغاز شده است. نمودار ۲، شمار مطالعه‌های انتشاریافته از این سال را نشان می‌دهد. در سال‌های ۱۹۹۸، ۲۰۱۵، و ۲۰۱۹ بیشترین مطالعه‌ها منتشر شده‌اند. این نمودار نشان می‌دهد که شمار انجام مطالعه‌ها در سال‌های اخیر رشد داشته است.

نمودار ۲. توزیع فراوانی مطالعه‌های رفتار داوران در داوری باز بر پایه سال انتشار

پاسخ به پرسش نخست: در پژوهش‌های انجام‌شده، چه نوعی از رفتار داوران در داوری باز بررسی شده‌اند؟

در پاسخ به پرسش نخست، مهم‌ترین رفتارهای داوران در داوری باز شناسایی شدند. در این مطالعه رفتارهایی مانند تمایل افراد به داوری؛ کیفیت انجام داوری؛ مدت‌زمان انجام داوری؛ سوگیری نسبت به مسائلی چون جنسیت، کشور، و...؛ قضاوت نهایی (توصیه)؛ نگارش گزارش داوری (لحن و حجم گزارش داوری)؛ و درخواست از نویسندگان برای استناد به آثار خود شناسایی و دسته‌بندی شده‌اند. این یافته‌ها از پژوهش‌هایی به دست آمد که بیشتر با مقایسه داوری سنتی و باز، رفتارهایی را نام برده‌اند که بروز آن‌ها را تحت تأثیر داوری باز دانسته‌اند. این رفتارها در شکل ۱، نشان داده شده است.

شکل ۱. تأثیر شفافیت و آشکاری بر رفتار داوری

پاسخ به پرسش دوم: کدام رفتارهای داوران در داوری باز، بیشتر مطالعه شده‌اند؟

در پاسخ به پرسش دوم، مهم‌ترین رفتارهای داوران در داوری باز شناسایی و در جدول ۱، نشان داده شده است. در این جدول، جزئیات رفتاری بیشتری از مرحله پیش‌نشان داده شده است.

جدول ۱. رفتارهای داوری شناسایی شده داوران در داوری باز در مطالعه‌ها

رفتار داوری (شمار مطالعه‌ها)	مطالعه (نویسنده سال)
سوگیری درباره جنسیت نویسنده (۴)	Lloyd (1990); Helmer et al. (2017); Murray et al. (2019); Thelwall et al. (2021)
سوگیری درباره آگاهی از گزارش داوران دیگر (۱)	Thelwall (2022)
سوگیری درباره کشور متبوع نویسنده (۲)	Murray et al. (2019); Thelwall et al. (2021)
کیفیت داوری (۱۰)	McNutt et al. (1990); Godlee, Gale & Martyn (1998); Justice et al. (1998); Van Rooyen et al. (1998); Van Rooyen et al. (1999); Walsh et al. (2000); Van Rooyen et al. (2010); Vinther et al. (2012); Kowalczyk et al. (2015); Thelwall et al. (2021)

مطالعه (نویسنده سال)	رفتار داوری (شمار مطالعه‌ها)
Godlee, Gale & Martyn (1998); Van Rooyen et al. (1998); Van Rooyen et al. (1999); Walsh et al. (2000); Kowalczyk et al. (2015); Bravo et al. (2019); Thelwall (2022)	نوع توصیه‌ی داوری (۷)
Van Rooyen et al. (1998); Van Rooyen et al. (1999); Walsh et al. (2000); Stamm et al. (2007); Van Rooyen et al. (2010); Wang et al. (2017); Bravo et al. (2019);	مدت‌زمان انجام داوری (۷)
Walsh et al (2000); Nobarany and Booth (2015); Falk Delgado et al. (2019); Wolfram et al. (2021); Thelwall (2022)	لحن نگارش گزارش داوری (۵)
Van Rooyen et al. (2010); Wang et al. (2016); Thelwall (2022)	حجم گزارش داوری (۳)
Levis et al. (2015); Peebles, Scandlyn & Hesp (2020)	شمار درخواست‌های داوران برای استناد به آثارشان (۲)
Walsh et al. (2000); Stamm et al. (2007); Wang et al. (2016); Bravo et al. (2019);	تمایل داوران به داوری (۴)

مروری بر جدول ۱، نشان می‌دهد که «کیفیت انجام داوری»، «توصیه‌ی داوری»، «سوگیری»، و «زمان انجام داوری»، به ترتیب، پرتکرارترین رفتارهای مطالعه‌شده بودند. پس از آن‌ها، رفتارهایی مانند سوگیری، لحن نگارش گزارش داوری، حجم گزارش داوری، درخواست از نویسندگان برای استناد به آثار خودشان، تمایل به داوری، و سخت‌گیری موضوع بررسی مطالعه‌ها بودند. «ابرواژگان»^۱ نوع رفتارهای مطالعه‌شده‌ی داوران در داوری باز در شکل ۲، نشان داده شده است.

درخواست‌های داوران برای استناد به خود
حجم گزارش داوری
سوگیری به جنسیت
زمان داوری
تمایل به داوری
لحن نگارش گزارش
سوگیری به آگاهی از گزارش‌های داوران دیگر
توصیه‌ی داوری
کیفیت
سوگیری به کشور

شکل ۲. ابرواژگان رفتارهای داوری در داوری باز

پاسخ به پرسش سوم: داوری باز بر رفتارهای شناسایی شده، چه تأثیری گذاشته است؟

برای پاسخ به پرسش سوم، یافته‌های مطالعه‌های صورت گرفته بر هر یک از رفتارهای شناسایی شده به شرح زیر می‌آید:

کیفیت

کیفیت داوری از نخستین و بحث‌برانگیزترین موضوع‌های داوری باز بوده است و در پژوهش‌های مختلف تلاش می‌شود با روش‌های گوناگون، کیفیت داوری مقاله‌هایی را که با روش داوری باز انجام شده‌اند (به‌طور معمول با روش مقایسه با داوری سنتی با استفاده از روش «کارآزمایی تصادفی کنترل شده»^۱)، ارزیابی شوند.

یافته‌های برخی پژوهش‌ها، حاکی از نبود تفاوت چشمگیر در کیفیت داوری باز و داوری سنتی است. در پژوهش «مک‌نات و همکارانش» با استفاده از روش «کارآزمایی تصادفی کنترل شده»، ۱۲۷ مقاله‌ای را که به نشریه‌ای در حوزه پزشکی ارسال شده بودند، به دو داور ارسال کردند که برای یکی از آن‌ها نام نویسنده و سازمان متبوع نویسندگان از مقاله‌ها حذف شده بود. از داوران خواسته شد داوری خود را امضا کنند، اما الزامی برایشان گذاشته نشد. ارتباطی میان کیفیت داوری و امضا کردن داوری یافته نشد (McNutt et al. 1990). «گادلی، گیل و مارتین» نیز در پژوهش خود نتیجه گرفتند که پنهان کردن هویت نویسندگان یا وادار کردن داوران به امضای داوری خود، تأثیری بر میزان شناسایی خطاهای مقاله ندارد و حفظ محرمانگی بعید است که کیفیت داوری را افزایش دهد (Godlee, Gale, & Martyn 1998). پژوهش مشابه دیگری صورت گرفت که در آن این بار، کیفیت داوری‌های انجام شده از سوی نویسندگان و سردبیران ارزیابی شد. پژوهشگران دریافتند که بسیاری از نشریات امکان پنهان کردن هویت نویسندگان مشهور را ندارند. در نشریه‌هایی هم که موفق به پنهان کردن هویت آن‌ها شده بودند، نتیجه گرفته شد که کیفیت داوری، تفاوت محسوسی با نشریات دیگر ندارند (Justice et al. 1998). در پژوهشی مشابه، «ون‌روین» و همکارانش روی نشریه‌های گروه «بی‌ام‌جی»^۲ تأثیر هویت پنهان و آشکار را روی کیفیت داوری بررسی کردند. آن‌ها مقاله‌هایی را که داوری آن‌ها پنهان، آشکار یا نامشخص بود، بررسی کردند و دریافتند که پنهان یا آشکار کردن هویت داوران تفاوت چندانی در کیفیت داوری ندارد (Van Rooyen et al. 1998). آن‌ها در سال بعد،

1. randomized controlled trial (RCT)

2. British Medical Journal (BMJ)

در پژوهش خود به روش آزمایش کنترل‌شده تصادفی، مقالاتی را برای دو داور، یکی با هویت آشکار و دیگری پنهان ارسال کردند. باز هم نتیجه این بود که میزان کیفیت تفاوتی نداشت (Van Rooyen et al. 1999). نتیجه عدم تفاوت یا تفاوت ناچیز میان دو داوری در پژوهش‌های دیگری نیز ظاهر شد (Thelwall 2022; Van Rooyen et al. 2010, 2012). در برخی پژوهش‌ها مانند (Walsh et al. (2000); Kowalczyk et al. (2015) نیز کیفیت داوری باز، بالاتر تشخیص داده شد.

به‌طور کلی، بررسی پژوهش‌های مرتبط با کیفیت داوری نشان می‌دهد که کیفیت داوری مقاله‌هایی که به سبک داوری باز (آشکار بودن هویت داوران یا امضای گزارش داوری خود) صورت گرفته‌اند، در بیشتر موارد کمتر از داوری به شکل سنتی نیست.

توصیه

منظور از توصیه، دیدگاه‌هایی داوران درباره مقاله و شامل رد، پذیرش، و اصلاح است. برخی باور دارند که در صورت اعمال داوری باز تغییری در دیدگاه‌هایی داوران ایجاد نمی‌شود. «گادلی» در پژوهش خود دریافت که داورانی که هویت نویسندگان را نمی‌دانستند، به میزان بسیار ناچیزی تمایل به رد کردن مقاله داشتند (Godlee, Gale, & Martyn 1998)؛ یعنی بیشتر به اصلاح یا پذیرش مقاله نظر می‌دهند. این نتیجه در پژوهش‌های دیگر نیز به‌دست آمد (Walsh et al. 2000; Kowalczyk et al. 2015) «ون‌روین» و همکارانش دریافتند که پنهان یا آشکار کردن هویت داوران تفاوت چندانی در نوع توصیه‌های داوران ندارد (Van Rooyen et al. 1998; Van Rooyen et al. 1999). این نتایج در پژوهش‌های «براوو» و «ثلوال» نیز تکرار شد (Bravo et al. 2019; Thelwall 2022). بنابراین، بیشتر پژوهش‌ها نشان دادند که توصیه بیشتر به پذیرش یا اصلاح به جای رد مقاله در نشریه‌های دارای فرایند داوری باز وجود دارد.

زمان داوری

زمان انجام داوری نیز از جنبه‌های مهم داوری است؛ چرا که دریافت به‌موقع نتیجه داوری، سبب تسریع در انتشار مقاله و سودمندی بیشتر برای نویسنده‌ای می‌شود که نیاز به انتشار ایده خود در کوتاه‌ترین زمان را دارد. افزون بر این، رعایت محدوده زمانی از اصول اخلاق داوری است. در فرایند داوری باز نیز پژوهش‌هایی صورت گرفته‌اند که تأثیر این نوع داوری را بر زمان بسنجند. البته، در بسیاری از پژوهش‌ها، پرداختن به مسئله زمان در

کنار سایر ابعاد، همچون کیفیت صورت می‌گیرد.

در برخی مطالعه‌ها، یافته‌ها بیانگر نبود اختلاف زیاد میان زمان انجام داوری در دو نوع داوری سنتی و باز هستند. «ون‌روین و همکاران» با بررسی مقاله‌هایی که داوری آن‌ها پنهان، آشکار، یا نامشخص بود، دریافتند که پنهان یا آشکار کردن هویت داوران تفاوت چندانی در زمان داوری ندارد (Van Rooyen et al. 1998). به‌جز این، یافته‌های چند پژوهش دیگر، این نتیجه را تأیید کردند (Van Rooyen et al. 1999; Stamm et al. 2007; Bravo et al. 2019).

اما مواردی هم هستند که نشان دادند زمان بیشتری برای داوری باز صرف می‌شود؛ مانند مطالعه دیگری از «ون‌روین» و «ولش» و همکارانش که نشان دادند فرایند داوری باز، مدت زمان بیشتری طول کشیدند (Walsh et al 2000; Van Rooyen et al. 2010; Wang et al. 2017).

با توجه به نتایج گوناگون به‌دست آمده، هنوز مشخص نیست که داوری باز، سرعت داوری را کاهش می‌دهد یا آن را طولانی‌تر می‌کند. درباره زمان، مطالعه‌های بیشتری برای مقایسه در انواع داوری نیاز است.

سوگیری

سوگیری مسئله‌ای است که هم بر پذیرش داوری مقاله و هم بر کیفیت داوری و سرانجام، بر اعلام توصیه یا دیدگاه نهایی داور می‌تواند اثرگذار باشد. سوگیری به معنای عدم اعلام دیدگاه واقعی داور به دلایل گوناگونی چون تضاد منافع یا تمایل فردی داور به گروهی خاص (از نظر جنسیت، جغرافیا، مذهب، رشته تحصیلی، و مانند آن‌ها) است.

جنسیت و ملیت، دو عامل مهمی هستند که در مطالعه‌های بررسی شده در بروز سوگیری نقش داشتند. «لیوید» در بررسی داوری‌های پنج نشریه در علوم رفتاری، سوگیری جنسیتی را در داوری آشکار بررسی کرد. او دریافت که جنسیت نویسنده در نظر نهایی داوران مرد تفاوتی ندارد، اما درباره داوران زن این‌گونه نبود (Lloyd 1990). «هلمر» با استفاده از اطلاعات موجود درباره هویت ۹۰۰۰ دبیر و ۴۳۰۰۰ داور از نشریه‌های «فرانتیرز»^۱، نشان داد که زنان در فرایند داوری کمتر همکاری دارند، داوران هر دو جنسیت تمایل به همکاری بیشتر با نویسندگان همجنس خود دارند (Helmer et al. 2017). اثرگذاری

1. Frontiers

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نویسندگان بر داوران، در مطالعه «مورای» و همکارانش بررسی شد. یافته‌های آن‌ها نشان داد که میزان پذیرش مقاله‌هایی با نویسندگان مرد، هفت درصد بیش از مقاله‌های نگاشته شده از سوی زنان بود و این تفاوت در زمانی که همه داوران مرد بودند، به نُه درصد رسید. همچنین، در بسیاری از کشورها، داوران یک کشور تمایل بیشتری به پذیرش مقاله از نویسندگان هموطن خود نشان دادند (Murray et al. 2019).

به جز جنسیت و ملیت، عامل دیگری در بروز سوگیری شناسایی شد. «ثلول» و همکارانش در مطالعه خود، موضوع سوگیری را در پایگاه F1000Research بررسی کردند. این پایگاه، کامل‌ترین مصداق به کارگیری داوران باز به‌شمار می‌رود. پژوهشگران در این مطالعه نقش دو عامل سوگیری، وابستگی ملی نویسندگان و آگاهی از گزارش داوران داوران قبلی را بررسی کردند. در این پایگاه، هویت و وابستگی نویسندگان و داوران آشکار است. همچنین، به محض دریافت داوران، گزارش آن در وبگاه منتشر می‌شود و به این ترتیب، داوران یک مقاله می‌توانند به گزارش داورانی که پیش از آن‌ها گزارش خود را فرستاده‌اند، دست یابند و این فرض وجود دارد که ممکن است آگاهی از این گزارش‌ها در قضاوت داوران تأثیر بگذارد. یافته‌های بررسی این دو مورد نشان داد که تمایل داوران برای ارائه دیدگاه‌های مثبت‌تر داوران درباره مقاله نویسندگان از کشور خود مشهود بود. داورانی که به گزارش داورانِ داورِ پیش از خود استناد کرده بودند، کمتر احتمال داشت که همان قضاوت داور را ارائه کنند. البته، داورانی که زمان بیشتری برای خواندن گزارش داور پیش از خود را داشتند، اندکی با قضاوت داور پیش از خود، موافقت بیشتری نشان دادند (Thelwall et al. 2021).

مسئله سوگیری چالشی است که کمابیش در داوران سنتی نیز وجود دارد. ابعادی از سوگیری که از آن‌ها بحث شد، در مرحله پذیرش داوران یک اثر و نوع داوران اثر تأثیرگذار هستند.

لحن

نگارش با لحن مؤدبانه و احترام‌آمیز و همچنین دارای اطلاعات سازنده، یکی از ارزش‌های داوران اخلاقی و یکی از ابعاد تعامل میان داوران و نویسندگان است (Nobarany and Booth 2015). از این رو، برخی از پژوهش‌ها تأثیر داوران باز بر لحن داوران در نگارش گزارش داوران باز را بررسی کردند. «ولش» و همکارانش، دریافتند که داوران در داوران باز، لحن مؤدبانه‌تری داشتند (Walsh et al. 2000). «وینتھر» و همکارانش در مطالعه خود نشان

دادند که ۵۵ درصد نویسندگان، گزارش داوری‌های باز را خیلی جامع‌تر، سازنده‌تر و دارای نکات سودمندتری ارزیابی کرده بودند (Vinther et al. 2012). «نوبرانی و بوث» در مطالعه خود نشان دادند که پژوهشگران کم‌تجربه‌تر تمایل بیشتری به ارائه انتقادهای تندتر از پژوهشگران باتجربه‌تر دارند و اینکه داوران تمایل دارند برای تشویق نویسندگان کم‌تجربه‌تر از لحن مؤدبانه و مثبت‌تری استفاده کنند (Nobarany and Booth 2015). در پژوهشی دیگر، پرتکرارترین کلمه‌های مثبت و منفی در گزارش‌ها استخراج شد. تحلیل بیان احساسات گزارش‌های داوری نشان داد که در گزارش داوری مقاله‌هایی که ابتدا رد و سپس پذیرفته شده بودند، جملاتی کمتر با بار احساسی مثبت به کار رفته بود. گزارش داوری مقاله‌هایی که از همان ابتدا رد شده بودند، بیشتر دارای کلماتی با بار احساسات منفی بودند (Falk Delgado, Garretson, & Falk Delgado 2019). عبارت‌های پوششی^۱ که برای احتیاط یا رعایت ادب یا برای بیان باور شخصی به کار برده می‌شوند (مانند به نظر اینجانب، احتمالاً، به نظر می‌رسد، ...) نیز از جمله راهبردهای مؤدبانه لحن داوران است که در پژوهش «ولفرام» و همکارانش بررسی شدند. آن‌ها دریافتند که پیوند کمی در شمار کاربرد عبارت‌های پوششی با هویت آشکار داوران دیده شد (Wolfram, Wang & Abuzahra 2021). در پژوهش «ثلوال»، که طی آن چند نشریه از رشته‌های گوناگون بررسی شدند، مشخص شد داوری‌های امضاشده با لحن مؤدبانه‌تری نوشته شده‌اند (Thelwall 2022). به‌طور کلی، به نظر می‌رسد که در داوری باز، داوران از لحن مؤدبانه‌تری در نگارش گزارش داوری خود استفاده می‌کنند.

حجم گزارش داوری

حجم گزارش بیشتر، از این نظر که به‌طور معمول دارای اطلاعات سازنده‌تر برای نویسندگان است، ارزش بیشتری دارد. یکی از چالش‌های داوری، جمله‌های کوتاه و کلی داوران است که سودمندی زیادی برای نویسندگان ندارد. حجم گزارش داوری نیز یکی دیگر از متغیرهای رفتاری بود که بررسی شد. در یک پژوهش، حجم گزارش در داوری باز تغییری با داوری سنتی نداشت (Wang et al. 2016) و در دو مطالعه دیگر، حجم گزارش مفصل‌تر از داوری سنتی بودند (Thelwall 2022; Van Rooyen, Delamothe, & Evans 2010). بنابراین، در داوری باز به احتمال، داوران گزارش‌های داوری خود را مفصل‌تر یا دست‌کم بدون تغییر نسبت به داوری سنتی می‌نگارند.

1. hedging terms

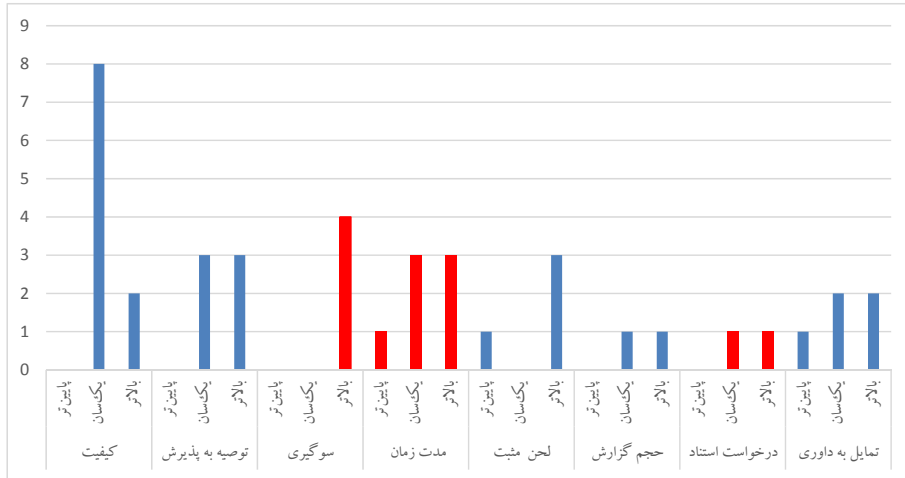
درخواست برای استناد به اثر

افزون بر توصیه به رد یا پذیرش مقاله، برخی هم از نویسندگان درخواست می‌کنند که به آثار علمی آن‌ها استناد دهند. در بیشتر موارد، این درخواست، امری غیراخلاقی است. درباره این مسئله نیز پژوهشی انجام شد. هدف از این مطالعه مقایسه میزان این درخواست‌ها در یک نشریه با سیستم داوری یک‌سو ناشناس و نشریه‌ای با داوری باز بود. مقایسه گزارش‌های داوری آن‌ها نشان داد که تفاوت محسوسی میان شمار درخواست‌های داوران در این زمینه نبود (Levis et al. 2015). «پی‌بلز» و همکارانش نیز نشان دادند که داوری باز برعکس چیزی که نشان می‌دهد، درخواست داوران برای استناد به آثارشان را کاهش نمی‌دهد، بلکه نویسندگان چون هویت داور را می‌شناسند، استناد به آثار آن‌ها را سریع‌ترین راه برای انتشار مقاله خود می‌یابند (Peeble et al. 2020). به نظر می‌رسد، موضوع درخواست استناد، به‌عنوان یک رفتار داوری، به بررسی‌های بیشتری نیاز دارد تا در مقایسه با داوری سنتی، تغییرهای خود را نشان دهد.

تمایل داوران

یکی از چالش‌های مهم در به‌کارگیری داوری باز، تمایل داوران به همکاری است. این موضوع در برخی مطالعه‌ها بررسی شد. «ون‌روین» و همکارانش، در پژوهش خود نشان دادند که شمار کمتری از داوران در شرایط داوری هویت آشکار حاضر به همکاری شده بودند (Van Rooyen et al. 1999). در مطالعه «استم» و همکارانش تفاوتی در میزان پذیرش دعوتنامه داوری از سوی داوران وجود نداشت (Stamm et al. 2007). در پژوهش «ونگ» و همکارانش در کل، بیش از ۴۳ درصد از گزارش‌های داوری‌ها امضا شده بود (Wang et al. 2016). در مطالعه «براوو» و همکارانش، داوران جوان‌تر و غیرآکادمیک تمایل بیشتری به انجام داوری و دادن توصیه‌های مثبت‌تر و عینی‌تر داشتند (Bravo et al. 2019). در کل، داوری باز، به‌ویژه با ویژگی‌های هویت آشکار و انتشار داوری (امضای داوری)، بر بروز رفتارهایی از داوران اثرهایی گذارده است که این اثرگذاری‌ها در مطالعه‌های انتخاب شده، بیشتر از راه مقایسه با داوری سنتی شناسایی شدند. همان‌طور که نمودار ۳، نشان می‌دهد، کیفیت مقاله‌ها در بیشتر مطالعه‌ها در میان دو داوری، یکسان است. همچنین، توصیه به پذیرش، یکسان یا حتی بالاتر؛ لحن مؤدبانه و مثبت‌تر، بالاتر؛ حجم گزارش یکسان یا حتی بالاتر؛ و تمایل به داوری یکسان یا حتی بالاتر گزارش شده‌اند.

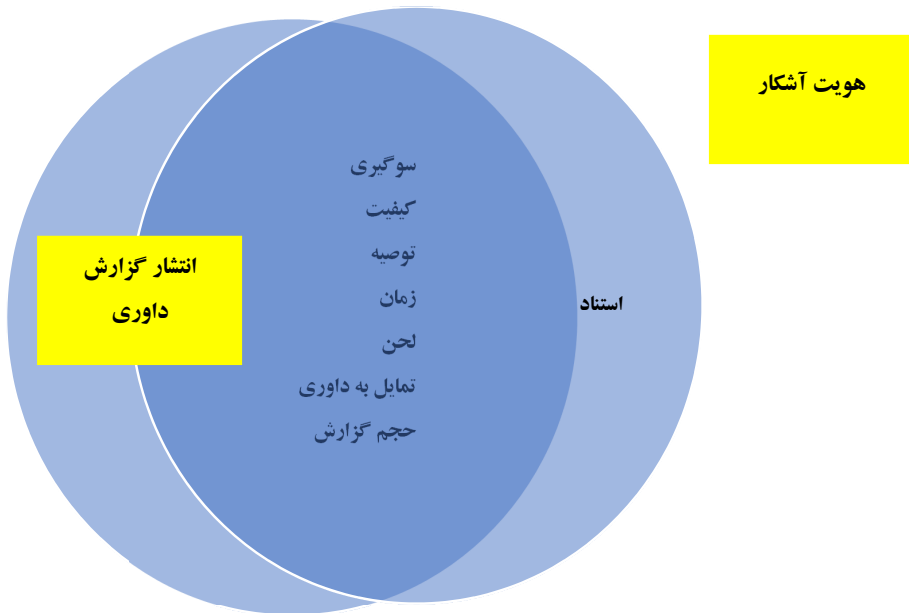
مواردی هم که پایین‌تر بودن میزان آن‌ها مزیت به شمار می‌رود، سوگیری است که در داوری باز، بیشتر؛ در مدت‌زمان داوری، یکسان یا طولانی‌تر؛ در درخواست داوران برای استناد به آثار خودشان، یکسان یا بالاتر ارزیابی می‌شود.

نمودار ۳. مقایسه توزیع فراوانی بروز رفتارهای مطالعه شده داوران در داوری سستی و داوری باز

پاسخ به پرسش چهارم: رفتارهای اثرپذیرفته داوران، از کدام‌یک از ویژگی‌های داوری باز ناشی شده‌اند؟

از میان هفت ویژگی معرفی شده Ross-Hellauer درباره داوری باز، دو ویژگی «هویت آشکار» و «انتشار گزارش داوری»، محور موضوعی انجام مطالعه‌های گزینش شده در این پژوهش بود. همان‌طور که در شکل ۳، نشان داده شده، هر دو ویژگی سبب تأثیر بر رفتارهایی مانند کیفیت، توصیه، سوگیری، مدت‌زمان داوری، لحن داوری، حجم داوری، و تمایل به داوری می‌شوند. هویت آشکار، افزون بر این رفتارها، بر میزان درخواست داوران برای استناد به آثارشان نیز اثرگذار بوده است.

شکل ۳. میزان تأثیر هویت آشکار و انتشار گزارش داوری بر بروز رفتارهای داوری

۴. بحث و نتیجه گیری

رفتار و انگیزه داوارن، به عنوان یکی از عواملان اصلی فرایند داوری، موضوع انجام چندین مطالعه بوده است. چنانکه گفته شد، «شفافیت و آشکاری» اصلی ترین ویژگی داوری باز است که می تواند بر رفتار داوری اثرگذار باشد. رفتار داوری مقوله ای است که در رهنمودهای جهانی داوری نیز به آن پرداخته شده است. مثبت یا منفی بودن قضاوت ها درباره رفتارهای شناسایی شده در یافته ها، بر پایه مهم ترین رهنمودهای موجود، «رهنمود اخلاقی کوپ برای داوارن»^۱ (COPE 2017) و «رهنمود اجرای داوری باز»^۲ (Ross-Hellauer and Görögh 2019) صورت گرفت. نکته دیگر اینکه به دلیل تازه بودن موضوع داوری باز، در برخی رفتارهای شناسایی شده شمار اندکی مطالعه صورت گرفته است که موجب می شود امکان ارزیابی کمی دقیقی وجود نداشته باشد.

کیفیت داوری مهم ترین بُعد از داوری است که باید در هر مدل از داوری حفظ شود.

1. COPE Ethical Guidelines for Peer Reviewers, version 2

2. guidelines for open peer weiver implementation

کیفیت به دقت و دانش داور برای شناسایی خطاهای فنی و کیفی محتوای مقاله برمی‌گردد. چنانکه از یافته‌های پژوهش‌های اشاره‌شده مشخص شد، آشکار شدن هویت داوران و نویسندگان تأثیر چندانی بر کیفیت داوری نداشته است و این امر نشان می‌دهد که داوران حتی در شرایط فاش شدن هویت و انتشار گزارش داوری، وظیفه خود را در خطایابی و کنترل محتوا به درستی انجام می‌دهند.

به نظر می‌رسد عاملی که سبب می‌شود داوری باز در مقایسه با داوری سنتی، دارای همان کیفیت و حتی بالاتر باشد، دقت بیشتر داوران برای انجام داوری مقاله‌هایی است که کاملاً در زمینه تخصصی آنهاست. در واقع، داوران و سردبیران به دلیل اینکه عملکرد خود را در معرض عموم می‌بینند، نخست همراستایی تخصص خود را با موضوع مقاله در اولویت قرار می‌دهند. در داوری سنتی ممکن است داور، هنگام دریافت دعوت‌نامه داوری به دلایل گوناگون، از ابراز عدم تخصص و دانش کافی خود خودداری کند و کار داوری را با هر سطح کیفیتی انجام دهد. اما در داوری باز، داوران می‌توانند آثاری را برای داوری انتخاب کنند که خود را برای داوری آنها از نظر علمی و فنی شایسته‌تر می‌دانند (Ross-Hellauer 2017). داور می‌داند که پس از افشای هویت و گزارش داوری او، افراد ابتدا تخصص او را قضاوت می‌کنند. همین امر درباره دقت و مهارت او در شناسایی خطاهای علمی و فنی مقاله نیز صادق است. داور می‌داند که انتشار گزارش داوری او در کنار مقاله، تأثیرگذاری او را در ارتقای کیفی مقاله نشان می‌دهد و به‌عنوان فردی اثرگذار در زمینه تخصصی خود، بیشتر شناخته خواهد شد. بنابراین، وی از این فرصت می‌تواند برای شناساندن خود به جامعه علمی بهره‌گیرد و برای جامعه علمی نیز این مزیت را دارد که بهتر بتواند از آگاهان زمینه علمی بهره‌مند شوند. گاهی، گزارش داوری آنچنان با کیفیت است که، چنانکه در ادامه بحث می‌شود، امکان استناد کردن به آن وجود دارد و همین امر، در ترفیع علمی و حرفه‌ای افراد هم می‌تواند اثرگذار باشد.

توصیه در داوری، به معنای نظر نهایی داور است که پس از جمع‌بندی نظرهای خود درباره ابعاد گوناگون مقاله، به‌طور معمول آن را در قالب چند واژه یا عبارت ثابت ابراز می‌کند: رد، پذیرش، اصلاح اساسی، اصلاح اندک. سردبیران به‌طور معمول بر پایه این توصیه‌ها، نظر نهایی خود را اعلام می‌کنند. آنچه در این مطالعه آمد، بررسی تأثیر هر دو عامل هویت آشکار و انتشار گزارش داوری بر توصیه داوری است. یافته‌ها نشان داد که در فضای داوری باز، داوران گزینه پذیرش یا اصلاح را بیشتر از عدم پذیرش انتخاب می‌کنند.

اینکه افراد، تحت تأثیر آشنایی با نویسندگان یا هر عامل دیگری که خود از فضای هویت آشکار نشأت می‌گیرد، رأی به پذیرش مقاله یا هرگونه تسامح دیگر بدهند، انکارنشده‌ای است. با این حال، در اینجا دو نکته را باید به یاد داشت. نخست اینکه داوران، همواره نقش مشاوره برای سردبیران داشته‌اند و با وجود تأثیرگذاری انکارنشده‌ای توصیه‌هایشان، سردبیر باید با اقتدار، نظر نهایی خود را با توجه به نظرهای داوران درباره هر یک از ارکان مقاله، جمع‌بندی، قضاوت، و در نهایت اعلام کند. بنابراین، توصیه شده که در داوری باز، سردبیران با قاطعیت بیشتری وارد شوند. دوم اینکه، توصیه پذیرش یا اصلاح بیشتر، خود نقطه قوت داوری باز است که همان‌طور که در ادامه و در بخش سوگیری بحث می‌شود، سبب می‌شود ایده‌های علمی و تلاش‌های نوآورانه، بیشتر فرصت انتشار بیابند. بنابراین، اینکه بیشتر پژوهش‌ها نشان دادند که توصیه بیشتر به پذیرش یا اصلاح به جای رد مقاله، در نشریه‌های دارای فرایند داوری باز وجود دارد، قابل پیش‌بینی بود و خود نقطه قوت این نوع داوری است؛ چرا که نرخ بالای رد مقالات در نشریه‌های علمی، یکی از چالش‌های داوری سنتی است و ناخشنودی پژوهشگران را از عدم انتشار ایده‌های آن‌ها بدون توجه علمی در پی داشت.

سوگیری، یکی از پربحث‌ترین مباحث در داوری باز است و یافته‌های این مطالعه نشان داد که افزایش سوگیری یکی از نقاط ضعف داوری باز است. سوگیری‌هایی که در این مطالعه شناسایی شد، بیشتر بر پایه سوگیری نسبت به جنسیت یا وطن افراد بود که در نرخ پذیرش دعوت‌نامه و توصیه داوری تأثیرگذار بودند. همچنین، امکان دسترسی به گزارش داوری داوران دیگر می‌تواند در قضاوت داوران دیگر تأثیر بگذارد.

بسیاری، داوری باز را بستری برای افزایش سوگیری می‌دانند و باور دارند که داوری سنتی سوگیری را کاهش می‌دهد. اما، داوری محرمانه نیز مبرا از چنین چالشی نیست. «کاولی» از جمله افرادی است که باور دارد ناشناخته ماندن نام داوران، به آن‌ها (داوران) این امکان را می‌دهد که علیه رقبای خود (نویسندگان مقاله) هر تصمیمی بگیرند و در عین حال، از اینکه شناسایی شوند، مصون بمانند. زیرا قربانی هیچ شانس برای شناختن او و {دفاع} از خود را ندارد (Cawley 2011). همچنین، درباره سایر کاستی‌های داوری ناشناخته (دوسوکور)، نیز دیدگاه‌هایی ارائه شده‌اند. از جمله، هرگاه داور مقاله‌ای مشابه با مقاله در دست داوری خود نگاشته یا در دست چاپ داشته باشد، ممکن است به دلیل اینکه می‌خواهد مقاله خودش منتشر شود، مقاله در دست داوری را رد کند (Wendler & Miller

2014)؛ یا ممکن است در برابر مقاله‌هایی که با دیدگاه آن‌ها مخالف باشد، سوگیری داشته باشند.

به گفته دیگر، مطالعه دیگری نیاز است تا تمام سوگیری‌های مدل‌های گوناگون داوری را شناسایی و مقایسه کند. شاید در حال حاضر بشود به این نتیجه بسنده کرد که در هر دو نوع داوری، سوگیری وجود دارد، اما انواع آن‌ها متفاوت است. در صورت به کارگیری داوری باز یا امکان پیشنهاد داور از سوی نویسندگان، پیشنهاد شده است سردبیر هم خود داوری را تعیین کند تا ضمن نظارت بر فرایند داوری، از سوگیری نیز جلوگیری کند (Bornmann and Daniel 2010).

زمان داوری

انجام به موقع داوری، یکی از حرفه‌ای‌ترین و اخلاقی‌ترین وجوه‌های داوری و یکی از عوامل انتشار مقاله پیش از کهنه‌شدن ایده و نتایج آن است که موجب بهره‌مندی پژوهشگران از مزایای آن می‌شود. در داوری باز، با ثبت تاریخ ارسال مقاله و انجام داوری در کنار مقاله، عملکرد داوران از نظر رعایت بازه زمانی در معرض نمایش عموم قرار می‌گیرد. با این حال، بر پایه یافته‌های این مطالعه، عملکرد زمانی انجام داوری باز در مقایسه با داوری سنتی، گرچه در چند مطالعه سریع‌تر گزارش شده بود، اما در بیشتر مطالعه‌ها با داوری سنتی برابر و طولانی‌تر از آن اعلام شده بود.

گفتنی است که در بیشتر مطالعه‌ها، موضوع زمان داوری در کنار کیفیت داوری بررسی شده بود و این نشان از پیوند میان این دو دارد. در واقع، داوران به دلیل افزایش حساسیت به حفظ کیفیت داوری که به دلیل هویت آشکار، اهمیت بیشتری می‌یابد، تلاش می‌کنند با صرف زمان بیشتر کیفیت قابل قبولی از داوری را ارائه کنند. به جز آن، همان‌طور که گفته شد، در داوری باز، داوران گزارش خود را جامع‌تر تهیه می‌کنند که همین امر بر طولانی‌تر شدن زمان داوری اثرگذار است. پذیرفتنی است که ارائه داوری مناسب‌تر و جامع‌تر، ارزش صرف زمان بیشتر را دارد.

لحن و حجم گزارش داوری

لحن محترمانه یکی از توصیه‌های منشورهای اخلاقی داوری است. بیان تحقیرآمیز و دلسردکننده گزارش داوری برای بسیاری از پژوهشگران و به‌ویژه جوان‌ترها آزاردهنده است. نکات بسیاری در رعایت لحن مناسب گزارش داوری در منشور اخلاقی داوران آمده

است. آنچه که در این مطالعه شناسایی شد، نشان داد که لحن مؤدبانه در داوری باز، بیشتر از داوری سنتی مورد توجه داوران بوده است.

حجم گزارش داوری از آن نظر اهمیت دارد که هر قدر نظر داور درباره همه ابعاد مقاله مفصل‌تر باشد، برای نویسندگان، سازنده‌تر و برای اصلاح و ارتقای مقاله سودمندتر است. به‌طور معمول، نشریه‌ها از بیان کلی‌گونه دیدگاه‌های داوران انتقاد می‌کنند و از آن‌ها می‌خواهند جزئیات بیشتری را درباره ارزیابی مقاله‌ها ارائه کنند. یافته‌های این گزارش نشان داد که حجم گزارش داوری باز نیز در مقایسه با داوری سنتی، بیشتر است هر چند که مطالعه‌های انجام‌یافته اندک بودند.

بنابراین، لحن و حجم گزارش داوری نیز با تأثیرپذیرفتن از شفافیت و آشکاری هویت داوران می‌تواند بهبود یابد؛ دو عاملی که در بالابردن روحیه کاری و مشارکت در ارتقای کیفی اثر، اثری انکارنشدنی دارد.

درخواست داوران برای استناد به آثارشان

درخواست داوران برای استناد به آثار خود، در صورتی که توجیه منطقی نداشته باشد، پسندیده نیست. شمار مطالعه‌هایی که این موضوع را بررسی کردند، اندک بود و آن‌ها نیز نشان از میزان یکسان و بالاتر این نوع درخواست‌ها داشتند. ضمن اینکه هنوز مطالعه‌های بیشتری در این زمینه نیاز است، به نظر می‌رسد بروز این نوع رفتار با نظام‌های ترفیع و ارتقای افراد در جامعه خود پیوند دارد و در صورت اصلاح چنین نظامی، رفتارهای شایسته‌تری نیز از داوران پدیدار می‌شوند.

تمایل داوران به داوری

شاید یکی از مهم‌ترین چالش‌ها درباره به‌کارگیری داوری باز در نشریه‌ها، نگرانی از تمایل داوران به آشکارسازی هویت و انتشار گزارش آن‌ها باشد. هویت آشکار، مسئله اصلی داوران است که در برخی نظرسنجی‌ها اذعان داشته‌اند که دیدگاه مثبتی درباره آن وجود ندارد و تمایل دارند همچنان نام آن‌ها محرمانه بماند (Melero and López-Santoveña 2017; Wang et al. 2017; Bravo et al. 2017; Ross-Hellauer 2001). یا داوری باز را روشی مؤثر برای جلوگیری از سوگیری می‌دانند به شرط آنکه هویت داور ناشناس باشد (Rath, and Wang 2017). همچنین درباره میزان آشکارسازی هویت نیز تفاوت‌هایی در دیدگاه‌ها وجود دارد و برخی موافق آشکارسازی هویت هر دوی نویسنده و داور، برخی فقط داور، و

برخی فقط نویسنده هستند (Stojanovski 2017).

سن و سابقه داوران نیز از عوامل تأثیرگذار بر تمایل داوران به داوری باز است. در مطالعه «براو» و همکارانش، داوران جوان‌تر و غیرآکادمیک کمی مشتاق‌تر به پذیرش همکاری با سیستم داوری باز بودند (Bravo et al. 2017) اما در پیمایش نظرسنجی «روس-هلاور» و همکارانش، داوری باز در میان نسل جوان‌تر، طرفداران بیشتری دارد و در همان حال، هرچه دانش و تجربه درباره داوری باز بیشتر باشد، حمایت بیشتری درباره علم باز وجود دارد (Ross-Hellauer 2017). همچنین، درباره نقش جنسیت داوران در تمایل به داوری و تمایل بیشتر مردان به داوری باز (Segado-Boj et al. 2018) یا زمینه‌های علمی که از جمله رضایت بیشتر درباره داوری باز بیشتر در رشته‌های علوم پایه، فناوری، و پزشکی وجود دارد و میزان این رضایت در میان رشته‌های علوم انسانی و هنر کمتر است (Ross-Hellauer et al. 2017; Segado-Boj 2018)، مطالعه‌هایی انجام شده‌اند.

پژوهشی درباره نگرش چهار گروه از بهره‌داران نشر علمی نشریه‌ای در برزیل درباره داوری باز انجام شد. این چهار گروه عبارت بودند از: اعضای جامعه تخصصی، خوانندگان، نویسندگان، و داوران نشریه. در کل، نتیجه این پژوهش نشان داد که جامعه پژوهش‌نگرش مثبتی درباره هویت آشکار نداشت و به کارگیری این عامل را منجر به بدتر شدن داوری می‌دانست. نویسندگان نتیجه گرفتند که نشریه‌ای که تاکنون فرایند داوری دوسوناشناس را اجرا می‌کرده، بهتر است سایر ابعاد داوری باز (انتشار گزارش داوران، امکان مشارکت همه کاربران و سایر ویژگی‌های داور باز) را به کار گیرد (Fontenelle and Dias 2021).

تمایل داوران برای همکاری با نظام داوری باز موضوع مهمی است که توجه ویژه سیاست‌گذاران نشر علمی را می‌طلبد. توجه به بافتی که نشریه در آن زیست می‌کند و همچنین، شناسایی انگیزه‌های داوران برای همکاری در فضای داوری باز، تنها راه ممکن برای افزایش تمایل داوران به همکاری است. «اسکوازونی، براوو و تاکاس» باور دارند که انگیزه‌هایی مانند اقتصادی (پاداش مالی)، اجتماعی (مانند انتشار نام داوران و افزایش شهرت آن‌ها)، ساختاری (در نظر گرفتن امتیاز برای همکاری با داوری باز در موارد ترفیع و ارتقای شغلی) پیشنهاد شده است، اما تعمیم دادن آن‌ها به همه بافت‌های علمی مشکل است. برای نمونه، در رشته‌هایی که پژوهش، ارتباط تنگاتنگی با صنعت و بازار دارند، پاداش¹

1. payoff

محققان نیز ممکن است کمتر به شهرت آکادمیک و بیشتر به دستاوردهای کارآفرینی آن‌ها ارتباط داشته باشد. این یعنی در چنین رشته‌هایی انگیزه‌های مادی می‌تواند تأثیرهای مثبت بیشتری روی همکاری در داوری داشته باشند. بنابراین، در پیشرفت‌های آینده داوری باید توجه بیشتری به تفاوت‌های میان رشته‌ای شود؛ مانند تفاوت میان جوامع آکادمیک سنتی و جوامعی که گرایش به پژوهش کاربردی و بازارمحور دارند. افزون بر این، به باور «اسکوازونی، براوو و تاکاس»، مطالعات میدانی که قادر به بررسی رفتار واقعی محققان باشد، می‌تواند در درک این موارد کمک کند. همچنین آن‌ها پیشنهاد می‌کنند که مؤسسه‌ها و انجمن‌های علمی باید دو مسیر را در پیش بگیرند: ابتدا اینکه داوری را به بستری برای اشتها و شناسایی بیشتر پژوهشگران تبدیل کنند و مسیر دوم اینکه بنیان‌های هنجاری داوری را بهبود بخشند. برای تحقق هدف اول لازم است سازمان‌های مرتبط، برای داوری ارزش بیشتری قائل شوند، پاداش‌های نمادین برای آن‌ها در نظر بگیرند، نام داوران را در کنار مقاله منتشر کنند یا قوانینی در نظر گرفته شود که مثلاً ترفیع یا ارتقا یا جذب پژوهشگران را منوط به سوابق داوری آن‌ها کنند. این راهکارها سبب می‌شود که کیفیت داوری، بدون انحراف از ابعاد اخلاقی آن‌ها ارتقا یابد. آن‌ها برای تحقق هدف دوم نیز به منظور توسعه دامنه اخلاقی داوری و سایر هنجارهای آن پیشنهاد می‌کنند که اقدام‌هایی مانند آموزش داوری در دوره‌های درسی دکتری برگزار شود (Squazzoni, Bravo & Takács 2013). دربارهٔ محبوبیت و شهرت، «ورسلینی، ویگانو و سومیگلیانا» اظهار می‌دارند که سیستم داوری باز مسئولیت‌پذیری داوران و سردبیران را افزایش می‌دهد و امکان ارزیابی عموم جامعه و رضایت‌بخشی خوانندگان را برای شناخت افراد و معیارهای تصمیم‌گیری آن‌ها دربارهٔ مقاله‌ها فراهم می‌آورد. همچنین، این سیستم به داوران بابت وظیفه‌ای که پیش‌تر از آن قدردانی هم نمی‌شد، امتیاز^۱ می‌دهد، زیرا قابلیت دسترسی آنلاین به گزارش‌های امضا شده آن‌ها وجود دارد که حتی می‌تواند در ارتقای آکادمیک محققان نیز اثرگذار باشد (Vercellini, Viganò & Somigliana, 2016).

«روس-هلاور»، ادعا می‌کند که گزارش‌های داوری باز که با هویت آشکار داوران پیوند دارد، می‌تواند معضل نبوده و انگیزه برای داوران را در نظام سنتی داوری بهبود بخشد؛ چرا که در داوری باز، فعالیت‌های داوری قابل مشاهده می‌شود، و حتی امکان استناد کردن

1. credit

به گزارش‌های داوری میسر است که همین امر می‌تواند در رشد شغلی و ارتقای افراد نقش داشته باشد (Ross-Hellauer 2017).

در فضای داوری باز، رفتار داوران گاهی متفاوت از آن چیزی است که در فضای محرمانه بروز می‌کند. همان‌طور که شرح آن گفته شد، هر یک از این رفتارها در مقایسه با داوری سنتی، و البته بسته به بافت رشته‌ای یا جغرافیایی، جنسیت و سایر متغیرها، گاهی متفاوت و گاهی یکسان بودند. وجود چالش‌هایی برای این نوع داوری، مانند هر پدیده‌ی نو ظهور دیگری، بدیهی می‌نماید. برخی از این مشکلات به دلیل ناآگاهی عوامل نشر علمی، نویسندگان، و داوران و سردبیران است که با آموزش درست می‌توان درک جامعی از مزایای این نوع داوری را فراهم آورد. برخی دیگر نیز به مسئله انگیزشی برای داوران اشاره دارد. درباره‌ی انگیزه بحث شد که کار ارزشمند داوری، در نظام سنتی آنچنان که باید ارج نهاده نمی‌شود، حتی به دلیل اعمال محرمانگی، نام آن‌ها در کنار مقاله منتشر نمی‌شود^۱ و بدین ترتیب، اهمیت کار آن‌ها در جامعه علمی کم‌رنگ می‌شود. در داوری باز، این فرصت وجود دارد که مهارت نقد و قضاوت داوران نشان داده شود، و گزارش داوری آن‌ها از سوی نویسندگان و خوانندگان مطالعه و بهره‌برداری و حتی به آن‌ها استناد شود. به این ترتیب، داوران مزایای بیشتری دریافت می‌کنند. در واقع، اکنون داوران به‌عنوان همراهان پژوهشگران در مسیر تکوین نوشته علمی شناخته می‌شوند و اینک امکان شناسایی آن‌ها به‌عنوان پژوهشگران برجسته در داوری باز قابل تحقق است و روشن است که شناسایی و معرفی پژوهشگران شایسته از نقاط عطف همه‌جوامع علمی است تا از این گذر، مسیر روابط علمی نیز غنی‌تر شود. افزون بر این، ویژگی‌های دیگری مانند تحمل دیدگاه‌های مخالف، و اخلاق‌مداری نیز در میان همتایان داوری گسترش می‌یابد و فرهنگ نشر غنی‌تر می‌شود.

کیفیت داوری، مهم‌ترین بُعد از داوری است که باید در هر مدل از داوری حفظ شود. کیفیت به دقت و دانش داور برای شناسایی خطاهای فنی و کیفی محتوای مقاله برمی‌گردد. چنانکه از یافته‌های پژوهش‌های اشاره‌شده مشخص شد، آشکار شدن هویت داوران و نویسندگان، تأثیر چندانی بر کیفیت داوری نداشته است و این امر نشان می‌دهد که داوران، حتی در شرایط فاش شدن هویت، وظیفه خود را در خطایابی و کنترل محتوا به درستی انجام می‌دهند.

۱. در بسیاری از نشریه‌های داخلی و خارجی، فهرست داوران در هر شماره از نشریه منتشر می‌شود، اما مشخص نیست کدام داور کدام مقاله را و با چه کیفیتی داوری کرده است.

جریان گفت‌وگویی که میان داوران، نویسندگان، و کاربران نشریه رخ می‌دهد، سرشار از تبادل آرا و ایده‌هایی است که بی‌شک همواره مورد نظر نظام‌های ارتباط علمی است که در بستری رسمی (نشریه)، نوع غیررسمی ارتباط علمی نیز پدید می‌آید و این خود می‌تواند بر دستاوردهای نشر علمی و ارتباط علمی بیفزاید.

همچنان که آمد، پژوهشگران نیز می‌توانند با معرفی ایده‌ها و نوآوری‌های خود در جامعه و بدون انتظار برای نشر رسمی، از مزایای طرح افکار و دستاوردهای خود بهره‌مند شوند و بدین ترتیب، با تکیه بر آشکاری و شفافیت، جامعه از مسیر شکل‌گیری ایده تا تولید محصول آگاه و بهره‌مند می‌شود.

در آخر اینکه، مزایای گفته شده برای داوری باز همگی و بی‌درنگ به دست نمی‌آیند و شکل‌گیری چنین فرهنگی نیازمند زمان، شکیبایی و مدیریت نظام‌مند است. به نظر می‌رسد نشریه‌های علمی در آینده به شکل‌های مختلفی منتشر شوند (Nwagwu and Onyancha 2015)، فرایندهای جاری، از خلق دست‌نوشته گرفته تا ارزیابی و کنترل و همچنین دسترسی، همگی دستخوش تحولاتی بزرگ می‌شوند تا نشر علمی بتواند در فضایی با حاکمیت علم باز توان زیستن بیابد. در این میان، داوری باز که به‌عنوان یکی از ابزار همگامی با این تحول معرفی شد، می‌تواند یکی از گزینه‌های جدی نشر علمی متحولانه باشد؛ با یادآوری این شرط مهم که شناسایی کامل فضای چنین تحولی، از رشته موضوعی گرفته تا عوامل فرهنگی، جغرافیایی و سایر عوامل اشاره‌شده ضروری است که مراحل به‌کارگیری آن، به‌ویژه اثرگذاری بر رفتار داوران، به‌دقت برنامه‌ریزی شود. این مقاله تلاش کرد که با مرور تجربه‌ها و پژوهش‌های انجام‌شده، تأثیر ویژگی‌های اصلی داوری باز، هویت آشکار، و انتشار گزارش داوری بر رفتارهای داوران را نشان دهد تا در مسیر سیاست‌گذاری نشر علمی و داوری اثرگذار باشد.

فهرست منابع

- ارقامی، شیرازه و علیرضا شغلی. ۱۴۰۰. الزامات گذار به دانشگاه نسل سوم: مرور مفهومی بر مطالعات ایران. مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد ۱۶ (۱): ۲-۱۹.
- رضائیان، محسن. ۱۳۹۷. مقدمه‌ای بر مرور مفهومی (سخن سردبیر). مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان ۱۷ (۴): ۲۹۱-۲۹۲.

References

- Batagelj, Vladimir, Anuška Frelimo, & Flaminio Squazzoni. 2017. The emergence of a field: a network analysis of research on peer review. *Scientometrics* 13 (1): 503–532.
- Bornmann, Lutz, and Hans-Dieter Daniel. 2010. Do Author-Suggested Reviewers Rate Submissions More Favorably than Editor-Suggested Reviewers? A Study on Atmospheric Chemistry and Physics. *PLoS One* 5(10): e13345
- Bravo, G., F. Grimaldo, E. López-Iñesta, B. Mehmani, & F. Squazzoni. 2019. The effect of publishing peer review reports on referee behavior in five scholarly journals. *Nature Journal* 10: 322.
- Cawley, Valentine. 2011. An analysis of the ethics of peer review and other traditional academic publishing practices. *International Journal of Social Science and Humanity* 1213–205 : (3) .
- COPE Ethical Guidelines for Peer Reviewers (version 2.). 2017. Retrieved from <https://publicationethics.org/resources/guidelines-new/cope-ethical-guidelines-peer-reviewers> (accessed November 3, 2019)
- European Commission. 2019. Open Science. Retrieved from https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/goals-research-and-innovation-policy/open-science_en (accessed February 16, 2021)
- Falk Delgado, Alberto, Gregory Garretson, & Anna Falk Delgado. 2019. The language of peer review reports on articles published in the BMJ, 2014–2017: an observational study. *Scientometrics* 120: 1225–1235.
- Fontenelle, Leonardo Ferreira and Sarti Thiago Dias. 2021. Attitudes toward open peer review among stakeholders of a scholar-led journal in Brazil. *Transinformação* 33. Available from <https://doi.org/10.1590/2318-0889202133e200072> (accessed May 15, 2022).
- Ford, Emily. 2013. Defining and Characterizing Open Peer Review: A Review of the Literature. *Journal of Scholarly Publishing* 44 (4): 311-326.
- _____, Emily. 2015. Open peer review at four STEM journals: an observational overview. *F1000Research* 4(6).10.12688/f1000research.6005.2
- Godlee, F, C R. Gale, & C N. Martyn. 1998. Effect on the quality of peer review of blinding reviewers and asking them to sign their reports: a randomized controlled trial. *JAMA. American Medical Association (AMA)*. 280 (3): 237–40. 10.1001/jama.280.3.237
- Helmer, Markus, Manuel Schottdorf, Andreas Neef and Demian Battaglia. 2017. Gender Bias in Scholarly Peer Review. *eLife* (6). DOI: 10.7554/eLife.21718.001
- JMIR Publications. 2021. What is open peer-review? Available at: <https://support.jmir.org/hc/en-us/articles/115001908868-Whatis-open-peer-review> (accessed Sept. 5, 2021)
- Justice AC, MK. Cho, MA Winker, JA Berlin, & D. Rennie. 1998. Does masking author identity improve peer review quality? A randomized controlled trial. *Journal of the American Medical Association (JAMA)*:280: 240-242.
- Kowalczuk, Maria K., Frank Dudbridge, Shreeya Nanda, Stephanie L. Harriman, Jigisha Patel, Elizabeth C. Moylan. 2015. Retrospective analysis of the quality of reports by author-suggested and non-author-suggested reviewers in journals operating on open or single-blind peer review models. *British Medical Journals (BMJ Open)* (9): e008707. 10.1136/bmjopen-2015-008707
- Kulczycki, Emanuel. 2016. Rethinking Open Science: The Role of Communication. *Analele Universității din Craiova. Seria Filosofie* 37: 81-97.
- Levac, D., H. Colquhoun, & K. K. O'Brien.2010 . Scoping studies: advancing the methodology. *Implementation Sci* 5 (69): 1-9. <https://doi.org/10.1186/1748-5908-5-69>

- Levis, Alexander, W. Albert, F. G. Leentjens, L. James, Mark Levenson, A. Lumley, D. Brett, D. Thombs. 2015. Comparison of self-citation by peer reviewers in a journal with single-blind peer review versus a journal with open peer review. *Journal of Psychosomatic Research* 79 (6): 561-565.
- Lloyd, Margaret E. 1990. Gender Factors in Reviewer Recommendations for Manuscript Publication. *Journal of Applied Behavior Analysis (JABA)* 23 (4): 539-543
- Manchikanti, Laxmaiah, Alan David Kaye, Mark Boswel, A. Hirsch, & A. Joshua. 2015. *Medical Journal Peer Review: Process and Bias*. Pain Physician 18: E1-E14.
- McNutt RA, AT Evans, RH Fletcher, & SW Fletcher. 1990. The effects of blinding on the quality of peer review. *Journal of the American Medical Association (JAMA)* 263: 1371-1376.
- Melero, R. and F. López-Santoveña. 2001. Referees' Attitudes toward Open Peer Review and Electronic Transmission of Papers. *Food Science & Technology International* 7 (6): 521-527.
- Murray, Dakota, Kyle Siler, Vincent Larivière, Wei Mun Chan, Andrew M. Collings, Jennifer Raymond, & Cassidy R. Sugimoto. 2019. Author-Reviewer Homophily in Peer Review. *PLOS Biology*. Available at: <https://www.biorxiv.org/content/10.1101/400515v3.full> (accessed May 15, 2022)
- Nobarany, Syavash, and Kellogg S. Booth. 2015. Use of politeness Strategies in Signed open Peer Review. *Journal of the Association for Information Science and Technology* 661064–1048 : (5) .
- Nwagwu Williams E. and Bosire Onyancha. 2015. 'Back to the Beginning—The Journal Is Dead, Long Live Science. *Journal of Academic Librarianship* 4179–669 : (5) .
- Peebles, Erin, Marissa Scandlyn, & Blair R. Hesp. 2020. A retrospective study investigating requests for self-citation during open peer review in a general medicine journal. *PLoS One* August 20, 2020. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0237804>
- Rath, Manansa and Peiling Wang. 2107. Open peer review in the era of open science: a pilot study of researchers' perceptions. JCDL '17 Proceedings of the 17th ACM/IEEE Joint Conference on Digital Libraries 317-318 . <https://ieeexplore.ieee.org/document/7991608> (accessed April 4, 2020).
- Ross-Hellauer, Tony. 2017. What is open peer review? A systematic review. *F1000Research*.6: 588. (<https://doi.org/10.12688/f1000research.11369.2>)
- Ross-Hellauer, Tony, Arvid Deppe, & Birgit Schmidt. 2017. Survey on open peer review: Attitudes and experience amongst editors, authors and reviewers. *Plos One*. December. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0189311>
- Ross-Hellauer, Tony and Edit Görögh. 2019. Guidelines for open peer review implementation. *Research Integrity and Peer Review* 4 (4) available at: <https://researchintegrityjournal.biomedcentral.com/articles/10.1186/s41073-019-0063-9#Bib1> (accessed Feb. 6, 2019)
- Segado-Boj, Francisco, Martín-Quevedo, Juan, Prieto-Gutiérrez, & Juan José. 2018. Attitudes toward Open Access, Open Peer Review, and Altmetrics among Contributors to Spanish Scholarly Journals. *Journal of Scholarly Publishing* 50 (1): 48-70.
- Smith, Richard. 2006. Peer review: a flawed process at the heart of science and journals. *J R Soc Med* 99: 178-182. doi: 10.1087/20110109
- Stamm, T., U. Meyer, H. P. Wiesmann, J. Kleinheinz, M. Cehreli, & C C Zafer. 2007. A retrospective analysis of submissions, acceptance rate, open peer review operations, and prepublication bias of the multidisciplinary open access journal. *Head & Face Medicine Head and Face Medicine* 3: 27.
- Stojanovski, Jadranka. 2017. Is peer review evolving in the open access environment? A survey of Croatian open access journals. No 1 (2017): The 12th Munin Conference on Scholarly Publishing 2017 <http://orcid.org/0000-0001-7399-522X>
- Squazzoni, Flaminio, Giangiacomo Bravo, & Károly Takács. 2013. Does Incentive Provision Increase the Quality of Peer Review? An Experimental Study. *Research Policy* 42 (1): 287–94.

- Teixeira da Silva, J. A. 2019. Challenges to open peer review. *Online Information Review* 34 (2):197:200. <https://doi.org/10.1108/OIR-04-2018-0139>.
- Thelwall M, L. Allen, E-R Papis, Z Nyakoojo, & V. Weigert. 2021. Does the use of open, non-anonymous peer review in scholarly publishing introduce bias? Evidence from the F1000Research post-publication open peer review publishing model. *Journal of Information Science*: 47 (6): 809-820.
- Thelwall, Mike. 2022. Journal and disciplinary variations in academic open peer review anonymity, outcomes, and length. *Journal of Librarianship and Information Science*. <https://doi.org/10.1177/09610006221079345>
- Tracz, V., & R. Lawrence. 2016. Towards an open science publishing platform. F1000 Research. 2016 (5): 130. <https://doi.org/10.12688/f1000research.7968.1>
- Van Rooyen S, F. Godlee, S. Evans, R. smith, & N. Black. 1998. Effect of Blinding and Unmasking on the Quality of Peer Review: A Randomized Trial. *JAMA* 280 (3): 234-237. Available at: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/9676666> (accessed May 15, 2022)
- _____. 1999. Effect of Open Peer Review on Quality of Reviews and on 'Reviewers' Recommendations: a randomized trial. *BMJ* 318 (7175): 23-7. Available at: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/9872878> (accessed May 15, 2022)
- Van Rooyen S, Delamothe T, & S J. Evans. 2010. Effect on peer review of telling reviewers that their signed reviews might be posted on the web: randomised controlled trial. *BMJ*.2010;341:c5729. 10.1136/bmj.c5729 Available at: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2982798/> (accessed May 15, 2022)
- Vercellini, P., L. Buggio, P. Vigano, & E. Somigliana. 2016. Peer review in medical journals: beyond quality of reports towards transparency and public scrutiny of the process. *Eur J Intern Med*: 15-19 <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0953620516300838#ab0005> (accessed May 15, 2022)
- Vinther Sir, Ole Haagen Nielsen, Jacob Rosenberg, Niels Keiding & Torben V. Schroeder. 2012. Same Review Quality in Open versus Blinded Peer Review in "Ugeskrift for Laeger". *Danish Medical Journal* 59 (8): 1-5.
- Walsh, Elizabeth, M. Rooney, L. Appleby & G. Wilinson. 2000. Open peer review: A randomized controlled trial. *British Journal of Psychiatry* 176 (1): 47.
- Wang, Peiling, Sukjin You, Rath Manasa & Dietmar Wolfram. 2016. Open Peer Review in Scientific Publishing: A Web Mining Study of PeerJ Authors and Reviewers. *Journal of Data and Information Science* 1 (4): 60–80. DOI: 10.20309/jdis.201625
- Wang, P., J. Hoyt, U. Pöschl, D. Wolfram, P. Ingwersen, R. Smith, & M. Bates. 2017. The last frontier in open science: Will open peer review transform scientific and scholarly publishing? *Proceedings of the Association for Information Science and Technology*, 53: 1-4 <https://asistdl.onlinelibrary.wiley.com/doi/pdfdirect/10.1002/pra2.2016.14505301001> (2021-03-09)
- Wendler D, & F. Miller. 2014. The ethics of peer review in bioethics. *J Med Ethics* 40 (10): 697-701. doi: 10.1136/medethics-2013-101364.
- Wolfram, Dietmar, Peiling Wang, & Fuad Abuzahra. 2021. An exploration of referees' comments published in open peer review journals: The characteristics of review language and the association between review scrutiny and citations, *Research Evaluation* 30 (3): 314–322, <https://doi.org/10.1093/reseval/rvab005>

پیوست ۱. خلاصه مطالعه‌های انتخاب‌شده در زمینه تأثیر داوری باز بر رفتار داوران

ویژگی - رفتار	نتایج	جامعه آماری	روش پژوهش	هدف	(نویسنده سال)
هویت آشکار نویسنده‌گان - نتایج تأثیر بر کیفیت داوری	بسیاری از نشریات امکان پنهان کردن هویت نویسنده‌گان مشهور را ندارند. در نشریه‌هایی هم که موفق به پنهان کردن هویت آنها شده بودند، نتیجه گرفته شد که کیفیت داوری تفاوت محسوسی با نشریات دیگر ندارند.	گزارش داوری ۱۷۸ مقاله ارسال شده به چند نشریه در زمینه پزشکی	با روش «آزمایش تصادفی کنترل‌شده» در میان ۱۷۸ مقاله ارسال شده به دو زمینه پزشکی که از سوی دو داور، ارزیابی شدند. هویت نویسنده‌گان مقاله‌های یکی داور به‌طور کامل پنهان شده بود. نتیجه ارزیابی این دو مقایسه شد.	ارزیابی تأثیر پنهان کردن کامل هویت داوران و نویسنده‌گان از یکدیگر بر کیفیت داوری	Justice et al. (1998)
هویت آشکار نویسنده‌گان - نتایج تأثیر بر کیفیت داوری، توصیه، و زمان داوری	پنهان کردن هویت نویسنده‌گان داور، تفاوت معناداری در کیفیت داوری، توصیه، و زمان داوری را به‌وجود نیاوردند.	۵۲۶ مقاله BMU و ۱۳۵ مقاله از BMU داوران آن	با روش «آزمایش تصادفی کنترل‌شده»، مقاله به BMU هر یک به دو داور فرستاده شد. داوری این مقالات در دو گروه (آگاه از هویت نویسنده‌گان و ناآگاه از هویت نویسنده‌گان) فرستاده شد.	بررسی تأثیر پنهان کردن هویت نویسنده‌گان بر کیفیت، زمان، و نوع توصیه داوری	Van Rooyen et al. (1998)
هویت آشکار داوران نتایج - نتایج تأثیر بر کیفیت، زمان، و توصیه	کیفیت، زمان، و نوع توصیه داوران تأثیر معناداری نداشتند.	۱۳۵ مقاله از BMU و ۱۳۵ مقاله از BMU داوران آن	با روش «آزمایش تصادفی کنترل‌شده»، مقالات BMU به شکل تصادفی، برای ۱۳ داور فرستاده شدند. برخی از داوران هویت خود را آشکار کردند (گروه کنترل)، از آنها ناشناس ماندند (گروه گمراه) و برخی گروه دیگری داوری این دو گروه را ارزیابی کردند.	ارزیابی تأثیر داوری با هویت آشکار داوران برای نویسنده‌گان	Van Rooyen et al. (1999)
هویت آشکار داوران نتایج - نتایج تأثیر بر کیفیت، زمان، و توصیه	۷۶ درصد از داوران موافقت کردند که داوری خود را امضا کنند. داوری آنها در مقابل داوری‌های امضانشده، کیفیت بالاتر، لحن مؤدبانه‌تری داشت، اما زمان انجام آنها طولانی‌تر بود. این داوران، بیشتر به پذیرش مقاله نظر داده بودند.	۴۰۸ مقاله از نشریه British Journal of Psychiatry	به‌طور تصادفی از داوران نشریه‌ای خواسته شد نام خود را برای نویسنده‌گان مقاله‌های در دست داوری خود مشخص کنند.	ارزیابی امکان سنجی راه‌اندازی یک سیستم داوری باز همراه با ارزیابی کیفیت داوری، لحن توصیه داوری، و مدت زمان انجام داوری	Walsh et al (2000)

روپژگی - رفتار	نتایج	جامعه آماری	روش پژوهش	هدف	(نویسنده سال)
هویت آشکار - بروز سوگیری جنسیتی داوران	داوران زنان پذیرش بیشتر مقاله‌های با نویسنده‌گی زنان (۶۲ درصد) نسبت به مقاله‌های با نویسنده‌گی مرد (۱۰ درصد) / مقاله‌هایی با نویسنده‌گی زنان: پذیرش بیشتر با دآوری زنان (۶۲ درصد) نسبت به داوران مرد (۲۱ درصد)	داوران پنج نشریه در زمینه علوم رفتاری	بیمایشی - توصیفی	بررسی تأثیر جنسیت نویسنده بر نظر داوران	(Lloyd 1990)
۱. هویت آشکار نویسنده - کیفیت کمی پایین تر دآوری؛ ۲. امضای گزارش دآوری - نبود تأثیر بر کیفیت	کیفیت دآوری برای مقاله‌های با هویت ناشناس نویسنده بالاتر بود (۳/۵ در مقابل ۳/۱) ۴۳ درصد از داوران گزارش دآوری خود را امضا کرده بودند که در این کار، پنهانی یا آشکاری هویت نویسنده‌گان تأثیری نداشت. کیفیت دآوری‌های امضا شده تفاوتی با گروه دیگر نداشت.	مقاله Journal of Internal Medicine and General Internal Medicine و داوران آن	با استفاده از روش «آزمایش تصادفی کنترل شده» برای هر یک از ۱۲۷ مقاله ارسال شده به یک نشریه پزشکی، دو داور انتخاب شد که به‌طور تصادفی، برای یکی از آن‌ها، نام نویسنده و سازمان متبوعش حذف شده بود. از داوران خواستند در صورت تمایل، گزارش دآوری خود را امضا کنند.	بررسی تأثیر مخفی کردن هویت داوران و نویسنده‌گان	(McNutt et al.) 1990
۱. هویت آشکار نویسنده‌گان - نداشتن تأثیر بر کیفیت دآوری؛ ۲. هویت آشکار - توصیف بیشتر بر رد مقاله	کیفیت دآوری پنج گروه تفاوتی نداشت. داورانی که هویت نویسنده‌گان را نمی‌دانستند، کمتر از گروه دیگر که می‌دانستند، مقاله را رد کردند. اقدام‌هایی محرمانه کردن، کیفیت دآوری را بهبود نمی‌دهد.	۶۷ نفر از داوران یک نشریه پزشکی	با استفاده از روش «آزمایش تصادفی کنترل شده» با موافقت نویسنده‌گان یک مقاله منتشر شده، هشت ابراد در مقاله وارد و به ۶۷ نفر از داوران نشریه ارسال شد. این داوران به پنج گروه تقسیم شدند که برخی از آن‌ها از هویت نویسنده‌گان باخبر و برخی بی‌خبر بودند.	ارزایی تأثیر آگاهی داوران از هویت و امضای گزارش دآوری بر کیفیت دآوری	(Godlee et al.) 1998

نویسنده سال	هدف	روش پژوهش	جامعه آماری	نتایج	ویژگی - رفتار
(Stamm et al. 2007)	ارزیابی ویژگی‌های مقالات در یافتی، اثربخشی فرایند دآوری باز، و عوامل تأثیرگذار بر پذیرش یا رد مقاله‌ها	بررسی دقیق مقاله‌ها از نظر شمارش مقالات در یافتی، داوران دعوت شده، داوران موافق با دآوری، گزارش‌های دآوری، مدت زمان دآوری، پذیرش / رد مقاله‌ها، مدت زمان پذیرش و انتشار و نمایه در پایمده	مقاله‌های نشریه دآوری باز Head & Face Medicine که در بازه ۲۰۰۵-۲۰۰۶ دریافت شده‌اند.	در این نشریه از تعداد زیادی از داوران برای یک مقاله دعوت می‌شود. با وجود این، زمان دآوری کمتر از شش هفته عرف است. هیچ‌یک از فاکتورهای به کار گرفته شده در توصیف نهایی دآوری این نشریه تأثیر مثبتی نداشته‌اند.	هویت آشکار - زمان دآوری؛ توصیف دآوری
(Van Rooyen et al. 2010)	بررسی تأثیر آگاهی داوران از انتشار گزارش دآوری امضا شده آن‌ها در وبگاه نشریه بر کیفیت دآوری	با روش آزمایش تصادفی، به داوران گروهی از مقاله‌های نشریه گفته شد ممکن است گزارش امضا شده آن‌ها در وبگاه منتشر شود (گروه گواه) و در گروه دیگر، گفته شد گزارش تنها به نویسنده ارسال می‌شود. کیفیت دآوری از سوی نویسنده مسئول و دو تن از سردبیران بررسی شد.	داوران و نویسندگان و سردبیران BMI	تنها ۴۵ درصد (۵۶٪) از داوران، با انتشار گزارش خود موافقت کردند. تفاوت معناداری در کیفیت دآوری‌ها مشاهده نشد. اما طول زمان داورانی که از انتشار گزارش دآوری خود در وبگاه نشریه، آگاهی داشته، بیشتر بود. توصیف آن‌ها نیز مفصل تر بود.	امضای گزارش دآوری - نتایج تأثیر بر کیفیت دآوری؛ زمان دآوری بیشتر، گزارش دآوری مفصل تر
(Vintner et al. 2012)	مقایسه کیفیت داوران با هویت پنهان و آشکار در نشریات دامپزشکی	با روش آزمایش کنترل تصادفی، هر مقاله از سوی یک داور با هویت ناشناس و یک داور با هویت آشکار دآوری و کیفیت گزارش دآوری آن‌ها با استفاده از ابزار کیفیت دآوری نمره گذاری شد.	۳۴۴ گزارش دآوری مقالات یک نشریه در زمینه پزشکی در دامپزشکی	تفاوت معنادار در کیفیت میان دو دسته داوران وجود نداشت.	هویت آشکار اوران - نتایج تأثیر بر کیفیت دآوری

نویسنده سال)	هدف	روش پژوهش	جامعه آماری	نتایج	ویژگی - رفتار
(Kowalczyk et al. 2015)	بررسی سوگیری در گزارش‌های داوران معرفی‌شده از سوی نویسندگان و مقایسه آن‌ها با سایر داوران، و مقایسه گزارش‌های داوران در کیفیت و توصیه داوری در نشریات داوری باز و یک‌سوی‌ناشناس	تحلیل گرانته‌ی‌بکر کیفیت گزارش‌های داوران با استفاده از ابزار سنجش کیفیت داوری و تحلیل توصیه‌های داوری و بررسی رضایت نویسندگان	۲۰۰ گزارش داوری ارسال‌شده به نشریه‌های (با داوری باز)، ۲۰۰ گزارش داوری نشریه‌ای با داوری یک‌سوی‌ناشناس و ۴۰۰ گزارش داوری نشریه‌ای با هر دو نوع داوری (هر سه نشریه در زمینه پزشکی هستند)	مدارک زیادی از استفاده از راهبردهای مؤدبانه بودن به‌دست آمد و اینکه فرآیندهای داوری باز، چالش‌ها و فرصت‌های ویژه‌ای برای استفاده از این راهبردها دارد؛ انتقال داوران کم‌تجربه‌تر، تندتر از داوران باتجربه‌تر مؤدبانه‌ای، مانند تحسین را بیشتر برای نویسندگان کم‌تجربه‌تر به کار بردند.	هورت آشکار داوران در هر کدام از نشریه‌ها، بدون توجه به مدل داوری، کیفیت داوری برای داوران پیشنهادی نویسنده‌گان با سایر داوران برابر بود؛ هرچند که توصیه بیشتری به پذیرش مقاله داشتند. در نشریه با نظام داوری باز، کیفیت داوری پنج درصد بیشتر از نشریه داوری یک‌سوی‌ناشناس بود. کیفیت داوری در نشریه‌ای که هر دو نوع داوری را به کار گرفته بود، یکسان بود.
(Nobary and Booth 2015)	بررسی میزان مؤدبانه بودن (بر پایه تئوری مؤدبانه بودن براون و لوینسون) نگارش گزارش داوری در نظام داوری باز به یک گرفته‌شده در یک کنفرانس مربوط به تعامل انسان و رایانه	تحلیل کمی و کیفی گزارش‌های امضا‌شده در کنفرانس Alt.CHI مقاله در سال ۲۰۰۷	۱۶۵ گزارش داوری ۴۴ مقاله ارسال‌شده به کنفرانس Alt.CHI در سال ۲۰۰۷	مدارک زیادی از استفاده از راهبردهای مؤدبانه بودن به‌دست آمد و اینکه فرآیندهای داوری باز، چالش‌ها و فرصت‌های ویژه‌ای برای استفاده از این راهبردها دارد؛ انتقال داوران کم‌تجربه‌تر، تندتر از داوران باتجربه‌تر مؤدبانه‌ای، مانند تحسین را بیشتر برای نویسندگان کم‌تجربه‌تر به کار بردند.	هورت آشکار و گزارش‌های امضا‌شده - لحن گزارش داوری

وب‌لاگي - رفتار	نتایج	جامه آماری	روش پژوهش	هدف	(نویسنده سال)
هویت آشکار- حضور زنان در فرایند داوری باز کمتر حضور کمتر زنان در فرایند داوری باز، سوگیری به یک میزان تمایل دارند از هم‌جنس خود داور انتخاب کنند.	تفاوت معناداری در شمار در خواست‌های داوران برای استاد به آثارشان در میان دو نشریه نبود	داوری مقالات منتشر شده در دو نشریه با داوری باز و یک سوئیتاس در سال ۲۰۱۲	داوری‌های مقاله‌های منتشر شده در سال ۲۰۱۲ در نشریه Journal of psychosomatic Research (با نظام داوری یک‌سوئیتاس) و مقالات منتشر شده در BMC Psychiatry (با نظام داوری باز)	مقایسه میزان درخواست داوران به استاد به آثارشان در نشریات با داوری محرمانه و آشکار	Levis et al. (2015)
هویت آشکار- حضور زنان در فرایند داوری باز، سوگیری به یک میزان تمایل بیشتر برای انتخاب داوران هم‌جنس خود	زنان در فرایند داوری باز کمتر حضور دارند و سردیران هر دو جنسیت، تقریباً به یک میزان تمایل دارند از هم‌جنس خود داور انتخاب کنند.	۴۱۰۰۰ مقاله نشریه‌های Frontiers در بازه ۲۰۰۷-۲۰۱۵ و شامل ۹۰۰۰ سردیر، ۴۳۰۰۰۰ داور، و ۱۲۶۰۰۰ نویسنده در ۱۴۲ نشریه در علوم و رشته‌های گوناگون	تحلیل گراژ‌های داوری مقاله‌های نشریه‌های پایگاه Frontiers	بررسی میزان سوگیری جنسیتی در داوری	Hehner et al. (2017)

روش پژوهش	جامعه آماری	هدف	نویسنده سال
تجربه نیمه طبیعی Quasi natural experiment	مقاله‌های منتشر شده الزویر از سال ۲۰۱۰-۲۰۱۷	بررسی رفتار داوران در نشریه‌های رشته‌های گوناگون، پیش و در طول آزمایش / بررسی تأثیر آگاهی داوران از انتشار گزارش دوریشان در تسایل به دآوری، نوع توصیه دآوری، طول زمان دآوری، و لحن نگارش داور	Wang et al. (2017)
مقاله‌های منتشر شده الزویر از سال ۲۰۱۰-۲۰۱۷	گزارش دآوری نشریه PeerJ در سال‌های ۲۰۱۳-۲۰۱۶ در این نشریه، مدل دآوری تا با استفاده از ابزار تحلیلی و تخصص کارشناسان تحلیل شود. باز به صورت اجباری به کار گرفته می‌شود.	وب‌کاو یا گ‌دآوری و تحلیل داده‌ها از وبگاه نشریه دسترسی باز PeerJ در سه سال نخست فعالیت خود، داده‌ها پس از گ‌دآوری، پالایش وارد پایگهی می‌شود تا با استفاده از ابزار تحلیلی و تخصص کارشناسان تحلیل شود.	Wang et al. (2017)
تفسیری در رفتارهایی مانند تسایل داوران، توصیه‌های دآوری و زمان دآوری در میان داوران مشاهده نشد. داوران جوان‌تر و غیرآکادمیک تسایل بیشتری به انجام دآوری و دادن توصیه‌های مثبت‌تر و صحتی‌تر داشتند. در طول زمان پایلوت، داوران مرد بیشتر تسایل به نگارش گزارش‌های دآوری سازنده‌تر ابراز کردند. تنها ۸/۱ درصد از داوران تسایل به آشکار شدن هوشمان در گزارش منتشر شده داشتند.	نزدیک به ۷۴ درصد از مقاله‌ها، تاریخچه کاملی از دآوری‌های مقاله‌ها را داشتند. از این تعداد، بیش از ۱۷ درصد، هویت داوران مشخص بود و در کل، بیش از ۴۳ درصد از گزارش‌های دآوری‌ها امضا شده بود.	گزارش دآوری و تحلیل داده‌ها از وبگاه نشریه دسترسی باز PeerJ در سه سال نخست فعالیت خود، داده‌ها پس از گ‌دآوری، پالایش وارد پایگهی می‌شود تا با استفاده از ابزار تحلیلی و تخصص کارشناسان تحلیل شود.	Wang et al. (2017)
انتشار گزارش دآوری - تسایل داوران به دآوری، توصیه، و زمان؛ مشخص شدن نقش سن، سابقه بر توصیه‌های دآوری، مدت زمان دآوری، حجم دفعات دآوری، بیشتر در دآوری پیشنهادی دآوری امضا شده	گزارش دآوری نشریه PeerJ در سال‌های ۲۰۱۳-۲۰۱۶ در این نشریه، مدل دآوری تا با استفاده از ابزار تحلیلی و تخصص کارشناسان تحلیل شود. باز به صورت اجباری به کار گرفته می‌شود.	وب‌کاو یا گ‌دآوری و تحلیل داده‌ها از وبگاه نشریه دسترسی باز PeerJ در سه سال نخست فعالیت خود، داده‌ها پس از گ‌دآوری، پالایش وارد پایگهی می‌شود تا با استفاده از ابزار تحلیلی و تخصص کارشناسان تحلیل شود.	Wang et al. (2017)

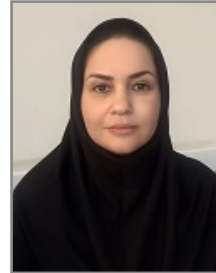
نویسنده (سال)	هدف	روش پژوهش	جامعه آماری	نتایج	ویژگی - رفتار
Falk Delgado (et al. 2019)	تحلیل واژگان و اصطلاح‌های به کار گرفته در گزارش‌های داورى در نشریه داورى باز BMU و تخمین میزان تفاوت در میان احساسات میان گزارش داورى مقاله‌هاى که چند نوبت داورى شده‌اند و مقاله‌هاى که از ابتدا رد شدند، اما پس از درخواست، پذیرفته شدند.	روش مشاهده‌ای با طراحی چندمرحله‌ای شامل تحلیل محتوا	۱۷۱۶ گزارش داورى مقاله‌هاى پژوهش اصل (Original research)	پرتکرارترین کلمه‌هاى مثبت و منفى در گزارش‌ها استخراج شد. تحلیل بیان احساسات نشان داد که مقاله‌هاى که ابتدا رد و سپس پذیرفته شده بودند، امتیازهاى کمتری در دریافت احساسات مثبت داورى به دست آورده بودند. نظر داوران بیشتر به روش‌شناسى مقاله‌ها ابراز شده بود. گزارش داورى مقاله‌هاى که از همان ابتدا رد شده بودند، بیشتر شامل کلماتى با بار احساسات منفى و شامل اصطلاحاتى درباره ریسک بالای سوگیرى داشتند.	هویت آشکار و امضای گزارش داورى - لحن یگانه گزارش داورى
Peebles et al.) (2020)	بررسی میزان درخواست خودآستانه‌ای (استناد به داورى) در نشریه‌ای با داورى باز	بررسی گزارش داورى مقالات با استخراج درخواست‌هاى داوران برای استناد به آثارشان	۹۳۲ گزارش داورى از بیش از ۳۰۰ مقاله منتشر شده در مدت یک سال (از ۲۰۱۷-۲۰۱۸) که در BMC Medicine منتشر شده‌اند.	داورى باز، درخواست داوران برای استناد به آثارشان را کاهش نمی‌دهد، بلکه بر عکس، نویسندگان چون هویت داورى را می‌دانند، استناد به آثار آن‌ها را سریع‌ترین راه برای انتشار مقاله خود می‌یابند.	هویت آشکار داوران - تأثیر بر شمار درخواست داوران برای استناد به آثارشان

ویژگی - رفتار	نتایج	جامعه آماری	روش پژوهش	هدف	(نویسنده سال)
۱. هویت آشکار - سرگیری کشور مبتنی؟ ۲. گزارش داوری آشکار- کیفیت داوری	شواهدی کمی از سرگیری داوران نسبت به نویسندگان هموطن خود به دست آمده، اما درباره تأثیر آگاهی داوران از گزارش داوری داوران قلمی، شواهد کافی بر تأثیر بر کیفیت داوری به دست نیامد.	نسخه اولیه مقالهها و گزارش داوری آنها در F1000 Research که در Research که در بازه زمانی ۲۰۱۲-۲۰۱۹ منتشر شده‌اند.	بررسی مقاله‌های F1000 Research (کشور) وابستگی آنها مشخص است و همچنین، مقاله‌هایی که داوران آنها امکان مشاهده گزارش داوران قلمی را داشته‌اند.	ارزایی سوگیری در داوری باز در دو موضوع: کشور داور و نویسنده یکی باشد؛ گزارش داوری قلمی منتشر شده باشد.	Theinwall et al.) (2021)
هویت آشکار - لحن نگارش گزارش داوری	پیوند کمی در کاربرد عبارت‌های پوششی با هویت آشکار داوران دیده شد. اما در کاربرد اصطلاح‌های مرتبط با پوششی، تفاوت زیادتر بود. نتیجه دیگر این بود که شمار داوران یا شمار دفعات داوری، تأثیری بر میزان استناد به مقاله نداشت.	گزارش داوری مقاله‌های منتشر شده در ۱۷ نشریه با داوری باز از سال ۲۰۱۷ تا ۲۰۱۸	مطالعه و تحلیل محتوا	۱. بررسی تأثیر هویت آشکار داوران بر چگونگی ارزیابی آنها بر پایه عبارات پوششی و اصطلاحات مرتبط با پژوهش و پیوند میان شمار دفعات داوری / داور و تأثیر مقاله (شمار استادهای داده‌شده به آن)	Wolfram, et al.) (2021)

هدف	روش پژوهش	جامعه آماری	نتایج	ویژگی - رفتار
<p>(نویسنده سال)</p> <p>TheWall</p> <p>۲۰۲۲</p> <p>شناختی شایهت‌ها و تفاوت‌های داوران بازن در نظریات با زمینه‌های گوناگون با تمرکز بر ناشناختگی داوران حجیم و نتیجه داوران</p>	<p>پیمایش توصیفی</p>	<p>نمونه‌ای شامل ۳۸۵ داوران بازن (نویسندگان اول) از مقاله‌های منتشر شده نظریات حجیم</p>	<p>تفاوت‌های عمده میان نظریات و رشته‌های مختلف، در حجیم داوران، ناشناختگی داوران، گزارش داوران، و استفاده از پیوست‌ها بود. در نظریه‌های رشته فیزیک داورانها سخت گیرانه‌تر و ملین داوران با ناشناخته‌تر بودن بود. حجیم داوران در علوم زیستی و علوم اجتماعی، بیشتر بود. حجیم مقالات داورانهای امضا شده حدود ۱۵ درصد بیشتر بود ولی نظر نهایی شبیه داورانهای محرمانه بود. گزارش داورانهای با نظر نهایی اصلاحات اساسی، ۶۸ درصد طولانی‌تر از گزارش داورانهای با نظر نهایی اصلاحات امضا شده، اندک بود. در نتیجه داوران امضا شده، تنها برای اعتبار داوران نیست.</p>	<p>هویت آشکار - حجیم گزارش داوران، نظر نهایی داور</p>

نادیا حاجی‌عزیزی

متولد ۱۳۵۸، دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی در دانشگاه تهران و شاغل در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) است. ارتباطات علمی، نشر علمی، علم‌باز و داوری‌باز از جمله علایق پژوهشی وی هستند.

پژوهش نامه
پردازش و
مدیریت
اطلاعات